

1865
5.1 4

ՐԱՏՆՄԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԷՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 3

ԻՍԹԱՆԳՈԼ, ՅՈՒՆԻՍԻՄԱՐ 3, 1912. 3

ՆՊ 1

ՄԻՒՆՏԵՐԻՃԱԹ

ՊԷՆՏԻ ՄԱՆՍՈՒՍԱՐ

Նիպիկն օրալով	Յ. Գ. Գ.	1
1912 յէ արգի ը նիկեան	Յ. Գ. Գ.	2
1912 ին ճիպսպոլոնգ	ՏՕԳ. Ա. Ս. ՇԱԳԱՆԻԱՆ	4

ԱՀՎԱԼԸ ՀԱԶԸՐԷ

Միւսթադիյ Աւնալուսյուգ		6
Պոլլարիսթանեսս մեարիգ		7
Ֆրանսսս վի Բուսիս		7
Ճանիճնիսս վի Գօրեաւ Խրիսթիյանեար		8

ՏԻՂԻ

Հեր կիւնիսն խոսսեքի		9
Ինկիլիզ միդեքի վի Բիքապ ը Մուզսսկու		10

ՄՈՒԽԱՊԷՐԱՐ

Մուսթիկն եհեմիկեքի	ՓՐՕՑ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆ	11
Սոսնակլար վի սալ ը մեհիս (Շիր)	ՊԱՏ. Կ. Յ. ԻՍԹԱՆԳՈԼ	13
Ինկիլի Էրմենի ռուհանի խոսսեքի	Կ. Յ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ	15
Եքրիշիյ Վենիկն յազուլու		16

ՄԻՒԹԷՆԷԼԻԿԻ

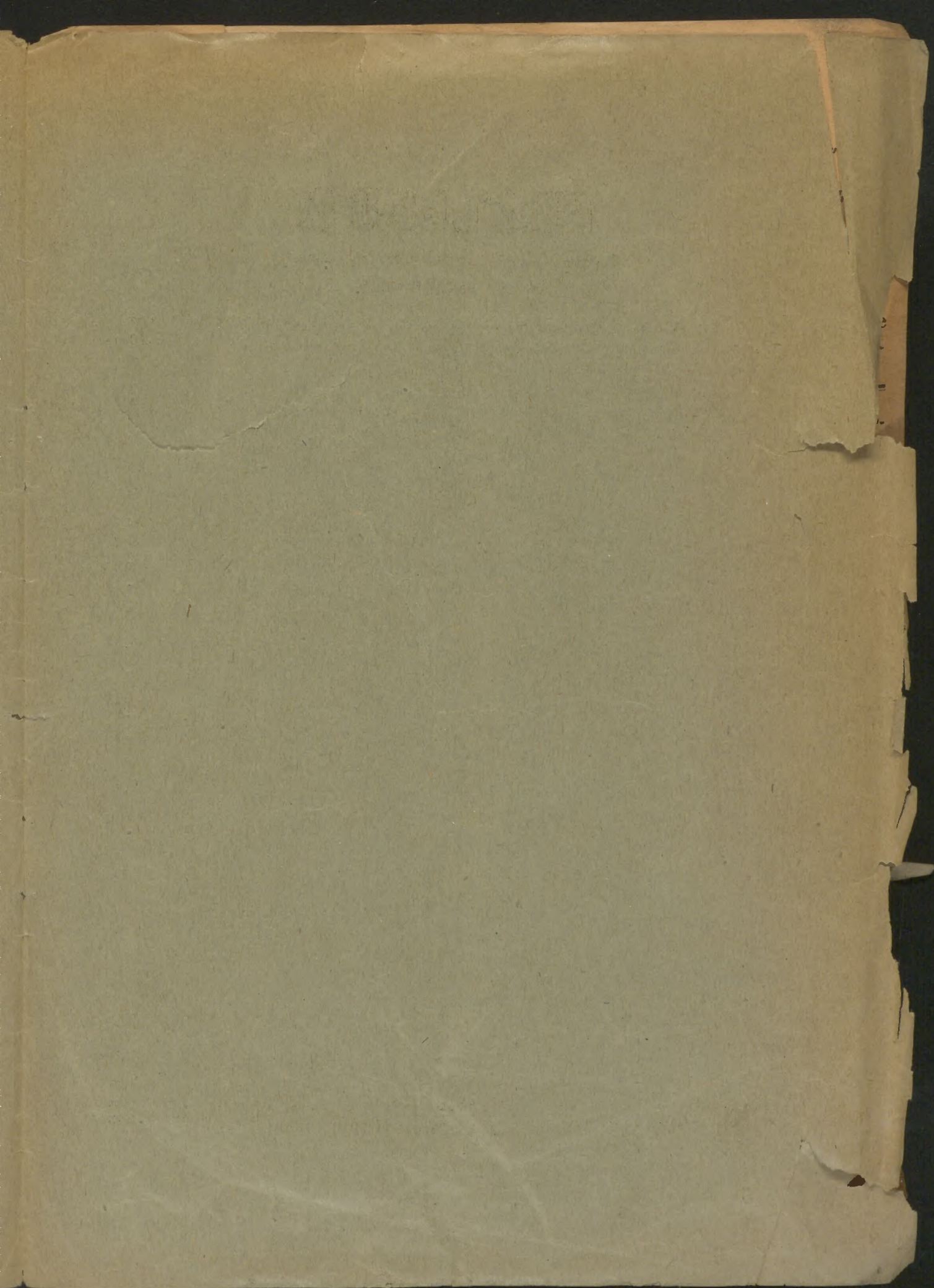
ՍՕՆ ԽԱՊԷՐԻԿԻ

20

Կ. ՎԷ Մ. Յ. ԲԷՇԵՆԵԱՆ ՄԱԹՊԱՍԵ

Ի Ս Թ Ա Ն Գ Օ Լ

ԲԱՀՆԻԻՄԱ

Սահիպի խնդրագ փե միսիրի մետաղ

Յ. Պ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՇԵՐԱԽԻԹ. — Պիր սենեկիք ապօնե պետելի մեմալիքի Օսմանիյե իշխն փքե մեմալիյե վե մեմալիքի էննեպիյե իշխն 2 տուլար, եախօտ 8 չիլին, եախօտ 10 ֆրանգ տըր: Պիր նուսխէսի 1 զըշ. տըր:

ԻԼԱՆԼԱՐ մուվաֆըզ ֆիյաթլա գապուլ օլունուր:

ԱՏՐԷՍ. — Պիլ ճիւմլէ մո խտպէրաթըն աթիտէքի տարէսէ կէօնտէրիլմէսի լազըմ տըր: —

Ջ. Պ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Պաշալ - Հառու

ՏԵՐԻՍԱԱՏԷԹ

ԲԱՀՆԻԻՄԱՆԸՆ ԻԼԱՆԼԱՐԸ

1. Բահնիւնըն Ամէրիգատա եալընըզ մէրուլ աճէնթի նիւ Եօրգատա Messrs S. Telfeyan et Co. (1147 Fifth Ave. New York City.) էտըրլար: Պիլ ճիւմլէ սրփարըչլար վե ապօնե պետէրի միւմալիյէ էֆէնտիլէրէ կէօնտէրիլմէսէ տէր-հալ պիզէ եթիլի: Ճէնուպի Ամէրիգատա պուլուննն ապօնեչէրիմիզ տախի քէն-տի հիսապլարընը թէլֆէհան էֆէնտիլէրլէ թէսվիյէ ոտէրլէրսէ պիզէ տահա տու-նուլէթլի օլուր:

2. Թիւրքիստա պիզէ տօղրուտան յըփարըշ վէրէնլէր՝ պետէլինի փօսթա փուլու (պաչգա նէվ փուլ կէօնտէրիլմէսին, անճազ 1 զըշ. տըր հա եիրմի փարա-լըզ փուլ օլունու) հա տա մանսա փօսթ թարիգիյէ կէօնտէրէպիլիլիլէր:

3. Ապօնեչէրիմիզտէն կէրէք ատրէս թէպտիլ էթաիրմէք իսթէյէնլէր վէ կէրէք սըփարըչլարընը թէքրար էտէնլէր՝ քէնտիլէրէ կէլմէքաէ օլան զազէթու-նըն ատրէս քեաղըտը իւզէրինտէ, սօլ թարաֆտա պուլուննն ըազամը գիքը է-տէրլէրսէ մէմնուն օլուրուլ:

ՔԵՇԵՇԵԱՆ ՄԱԹՊԱՆԱՍԷ

Բիթապ, զազէթա, գարտլար, տիւ-շիւն թէզքիլէրէրի վէ հէր նէվ էվրազ Ը րէսմիյէ վէ թիւճճարիյէ թապ էթմէք ի-շիւն Կարապետ վէ Մատթէոս Յ. Բէշիշ-նան պիրատէրլէր պիր մաթպաա թէէսիս էթմիշ տիրլէր: Հէր չէ միւստիա ֆի-յաթլէ վէ հիւնն ի փապիաթա միւթապըզ թարգտա թապ օլունուր:

Մուխապէրաթ իշխն յաթիտէքի, ա-տրէսէ միթրաճէաթ օլունա:

ԿԱՐԱՊԵՏՆԵ ԻՔԵՇԵՇԵԱՆ

Մահմուտ-փաշա, Բիւրսէի իսսն Նօ. 33—34

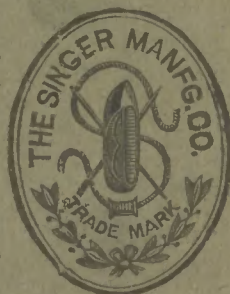
ՀԵՐ ՇԵՂՐՏԷ ՇԻԻՊԷՍԻ ՎԱՐ ՏՐԷ

Մինկէր տիքիշ մա-քինալարը աիւննանըն էն էր մաքինալարը օլուպ էվ էլէրի վէ էրպապ Ը սանաթ ի-շիւն պէ էմսալ տըր:

Սախթէլէրտէն սա-գընմազ իշխն պու-լատա կէօնտէրիլէն ֆապրիգա մարգասը-նա տիգզաթ օլունա:

ՍԵՆՃԵՐ Տիֆիշ մաֆինալարը շիւրֆթի

Մէմալիքի Օսմանիյե իշխն իտարէի մէրքէղիյէսի՝ Տէրիսաատէթ, Պէշ օղլու 6 Ճատտէ ի Բէպիրինաէ Նօ. 343

Ս Ա Ր Ր Ա Ֆ Ի Յ Է

Էսհամը միւսկտտէլէ	Օս. 1իր.	98,05
Բուսէլի Շմէնտիֆէր	Ֆր.	203,50
Կրէտի Ֆոնսիյէ Էմիւսիյէն	%3 1886	335,50
» » »	%3 1903	274,75
» » »	%3 1911	271
Թրանսպալ		43

Թ Ի Ի Ճ Ճ Ա Ր Ի Յ Է

Պուդսայ. — Սէրթ 48—49, Էքսթրա I 47—47½, II 46—46½, պէյաղ I 49—49½, II 48—48½, Չափսար. — 36—36½, Արփա. — I 38½—40, II 37—38, Մըսը. — 31—32, Ափիոն. — Մալաթիա 380, Սոֆր 380, Պալքէ-սիր 265, Տրոյի 250—275, Թիֆլիս. — Նիյոս 10—10½, Գարաման 17—17½, Տերի. — Բէշի տէրիսի չիֆթի 24—25, մանտա օգասը 9—12, սըղըր տէրիսի 10—12, սաթըն Էօզ տըր, Թիլի. — Անատոլու 90—100—110, Սանսար. — 250—280—300, Փօրուզ. — 35—37, Թափան. — 550—560, Ծէհրի. — 3¾, Բիթրի. — պէյաղ 22½ 26, սարը 11¾—16, փիյանը 17½, Զամուրու 6½—8, Անը չիֆիւսի. — 3½—3¾, Նոխուս. — Էրէլի 63—64, Գարաման 50—51, Փիրին. — Մըսը, գազէվիսի 104, Սալիպ. — 25—27, Պալ մուսու. — 19—19½, Զէնրի 4—4½, Շէքէր թօզու, Բուս մալի գան թարը 105, Թրանսիթ 92, ZKZ մարգաթրիէսթէ (քէլէ չէքէր) գանթարը 140, Թրանսիթ 115, Ելլարը մարգաթրիէսթէ 142, քէսմէ, Թրիէսթէ 168, Սուսամ. — 115—116, Կազ Պաթուս 2 թէնէքէսի 30, սանտըրը 33½, Ամէրիգա 28, Բուսանիա 27, Եուն. — Անատոլու գորրիմա 7—7½, Փաւուզ. — Ատանա 7½ (իրա 100) Հալէպ 6½, Կանիկ. — I 100 օգգասը 12½, II 11½, III 11 իր. Օսմ. 100տէն, Դօզա. — գուրու քիօսու 38—39 (իրա 100), գուրու սարը 30—37.

Տ Լ Ա Ն

Ինկիլիզէ պիրիպ տէ հաֆիթալը պիր զազէթա օգոյարագ մէզքիւր լիսանա զիյատէ ալըշմագ արզու էտէնլէրէ "The Orient"ի թափսիյէ էտէրիզ: Պու զազէթա՝ Իսթանպուլտա, Պայպլ Հաուստա Ամէրիգան Միշըն թարաֆընտան նէչը օլունուր: Սէ-

նէլիյի Թիւրքիա իշիւն բուպ Օսմ. լիրա, Ամէ-րիգա իշիւն 1½ տալէր տիր:

"The Orient," տէվլէթ ի Օսմանիյէնին թէպիսինէ խըտմէթ էտէն մէզէպի, իլմի, խալիսահանի, սիյասի վէ թիւճճարի հա-րէքէթլէրտէն պահս էտէր:

Էտրէս՝ Rev. Charles Riggs, (Editor)
Bible House

Հէր հանկը պիր վազթսա ապօնէ եա-զրլմագ օլապիրի:

Կիրիկա Իթթիհատընն Մուխթէլիթ բուհա-նիլէր մէջլիսի պու սէնէ Յունիս 26յա միւսա-սըֆ Զարչէնպի կիւնիւ սապահայըն ալաֆր. սաաթ Յտէ Այնթապտա Գայաճըզ Ինճիլի քի-լիսէսինտէ ինթիմա էտէճէլինաէն, միսօնէր վէ Էէրլի ճիւմլէ վարզ վէ մուրախիսալարըն վազթը մուայյէնտէ հազըր պուլունմալարը արզու վէ իսթար օլունուր:

Մուխթիլիթ Միճլիսին
ԻճՐԱԻՅԷ ՀԷՅԷԻԻ

Պու սէնէ Մէրզիֆունտա պիր ալ, Էանի Յունիս 15տէն Օգոստ. 15է գատար տէվամ էթ-մէք իւզը, Խրիսթիյան իշճիլէր իշիւն պիր Էազ մէքթէպի թէրթիպ էտիյօրըզ: Մագսէտ՝ վաիդ-լիք իշինտէ պուլունուպ տա թէքմիլ պիր գօլէճ Էա իլմի իլահի թալիմի ալմաղա ֆուրսաթիւսազ օրմալը օլանլար տախիլ օլարագ մուալլիմ վէ վաիլլէրէ պիր խըտմէթ իֆա էթմէք տիր թաւմ վէ օտա մարաֆը իշիւն պիր Օսմ. լիրաը թէէ-տիյէ օլունաճագ տըր: Իւճրէթ ի թանսիլիյէ ա-լլանմայաճագ տըր: Մէքթէպ՝ էրքէվլէրէ օլուու-ղու կիպի գասընլարա տախի այնի շարթլար իլէ աչըզ տըր: Մր. Փայ հէր կիւն Ինկիլիզէ լի-սանտա Յիսուսըն թալիմաթընա տաիր տէրպէր վէրէճէք. Փրօֆ. Բսէնիֆիս Թիւրքճէ լիսանտա հէր կիւն Բ. մուգաստէս թէֆսիրինէ տաիր տէրս վէրէճէք, քէզալիք պաչգա պիր գաթ Ին-կիլիզ լիսանտա աւելի մէսէլլէր իւզէրինէ նութգլար իրատ էտէճէք տիր:

Մեզիֆունն

Ճ. Հ. ՀՈՒՍՈՓ

ԻՆՉ ՄԻ, ՊԻՐ ՄԻ

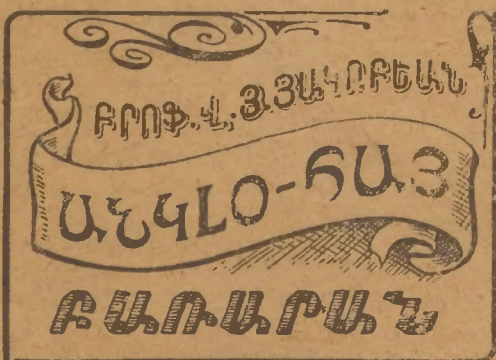
اوج می؟ بر می؟

ياخود خرسينافلرك ناوٹ شريفی ۳۲ صحیفہ

مولفی اوحانس کیرقوریان

Եռազնվարտու Բահնիւմատու Սալիւսի Շէրիֆ հազ-
գընտա եռազնւան պէնտի միսիսուսար պու քէրրէ պա-
լատէքի սէրլէվհա իլէ Արապի հուրուֆաթլու թիւրքճէ
օլարադ թապ ու նէշը Էտիւմիշ տիր: Պու ռէսալէ 40
փարայա սաթըլըյօր իսէ տէ, Էհալիմիզ արտաընտա:
Խուսուսա Միւսլիման գօնշուլարըմը արտաընտա անը
թամիմ էթմէք մագաէտիլէ քիւլիէթլէ սըփարըզ վէ-
րէնլէրէ եիւզտէ 50 իսգօնթօ Էտէճէիլի:

Էտրէս՝ Պայպլ Հաուսսա Ե. Դ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Համանուն Բառարաններու լաւագոյնը
ճոխագոյնը եւ միակ վստահելին

ԳԻՆ 40 ԴԱՆ. ԹՂՁԱՏԱՐԱՎ 45 (2 ՏՈՒՄՐ)

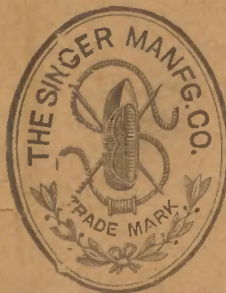
Կեդրոնատեղի — Յ. ՄԱՏԹԵՈՍԵԱՆ

ՊԱՅՊԼ. ՆԱՌԻՉ

Կ. ՊՈԼԻՍ

42

ՀԷՐ ՇԷՂՐՏԷ ՇԻՒՊԷՍԻ ՎԱՐ ՏԵՐ

Մինկէր տիքիլ մաքինալարը
տիւննանըն էն էյի մաքի-
նալարը օլուպ էվ իշէրի վէ
էրպապը սանաաթ իշիւն
պի էմադ տըր:

Սախթէլէրոնն սագընմագ ի-
շիւն պուրասա կէօսթէրիլէն
ֆապրիգա մարգաընա տիգ-
գաթ օլունա:

ՍԻՆԿԷՐ ՏԻՒՐԻՇ ՄԱԿԻՆԱԼԱՐԸ ՇԻՐԻՔԷԹԻ

Սէմալիք ի Օսմանիյէ իշիւն իտարէ ի մէրքէ-
զիլէսի՝
Տէրխաատիթ, Պէլ օլլու
ձաատէ ի Քէպրիւնտէ Նօ. 348

ՉՕՐԱԳ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

Ճապրիգատան պէօլէք թէնզիլաթ իլէ ալըն-
մըլ 20 ատէտ չօրապ մաքինալարըմ վար: Եօլ
մաարաֆը միւշիլէրիյէ տիտ օլմագ իւզրէ հէփ-
սինի պիրտէն 3½ չար լիւրպա վէ պիր տանէ ա-
լանա պէհէրիւնի 4 լիւրպա վէրէճէլիմ: Մաքի-
նալարըն պէհէրի 40—50 լիւրպա մալ տըր:
Ճիւզիճէ միւսլիմալէ տիրէր: Սթուսթիֆ, հէմ էլ
իլէ, հէմ իալիմ իլէ իշէնլէն, էօքչէ միլլէրիւնի
քէնսի պաշընա էքսիլիսիպ արթիրան, էօքչէլի
եալիար իքէն եարրմ միլլէրի քէնսիսի գալար-
ըլպ էնտիրէն, պաշլամալը քէնսիսի պաշլամալ
վէ ղալլի իսասիլէթլէրի հալի մաքինալար: Իս-
թիլէնլէրէ նուսուռնէսի իւզէրիւնտէ թարիֆա-
սընը կէօնտէրիլիմ: Էարէսիմ աթիլաէքի տիր:

Mr. N. Sillelides

103 So. 53nd. St.

U. S. A.

PHILADELPHIA, P.

ՊԵՁԷ ԿԷՕՆՏԵՐԻՆԷՆ. ԿԵԹԱՊ

Բուսի իւլ հուրուգ Թիւրքիլ իլաիի ֆիթապը.
— Նօթալը, ֆի 5 ղըշ, փօսթա իւճրէթիլ իլէ 6 ղըշ:
Խալաըլը թէքմիլ սէշին գափըլը 20 ղըշ, 244 ատէտ
իւթհիլի հալի տիր: Իսթիլէնլէր իսթանպօլտա Քէօփրիւ-
լիլ իսն նօւէրօ 50տէ փլոթօն էֆ. Լէվիսիսէ վէ Գօն-
եալտա Տօգ. Տաոտ միւրէնտաթ Էաէպիլիլէր:

Կէշէն սէնէ Բահնիւմատա վէ Անէսաքիւտէ
«Բիթապը մուգատտէս Սլլահըն քէլամը մը
տըր.» սէրլէվհաը թահթընտա նէշը օլունան
պէնտէր պու քէրրէ Ամէրիգան Բ. մուգատտէս
Ճիրքէթլինն Շարգ չիւպէսի միւտիրիլէթի թա-
րաֆընտան ալըր ըսալէ սուրէթլինտէ թապ ու
նէշը Էալիմիշ օլուպ պէհէրի 10 փարայա սա-
թըլմագտա տըր: Իսթիլէնլէր Պայպլ-Հաուսսա
Տօգ. Պօէնէ միւրէնտաթ Էաէպիլիլէր:

ՐԱՀԱԹ

ՍԷՅԵԱՆԱԹ ԷԹՄԷՔ ԻՍԹԷՅԷՆԼԷՐԷ

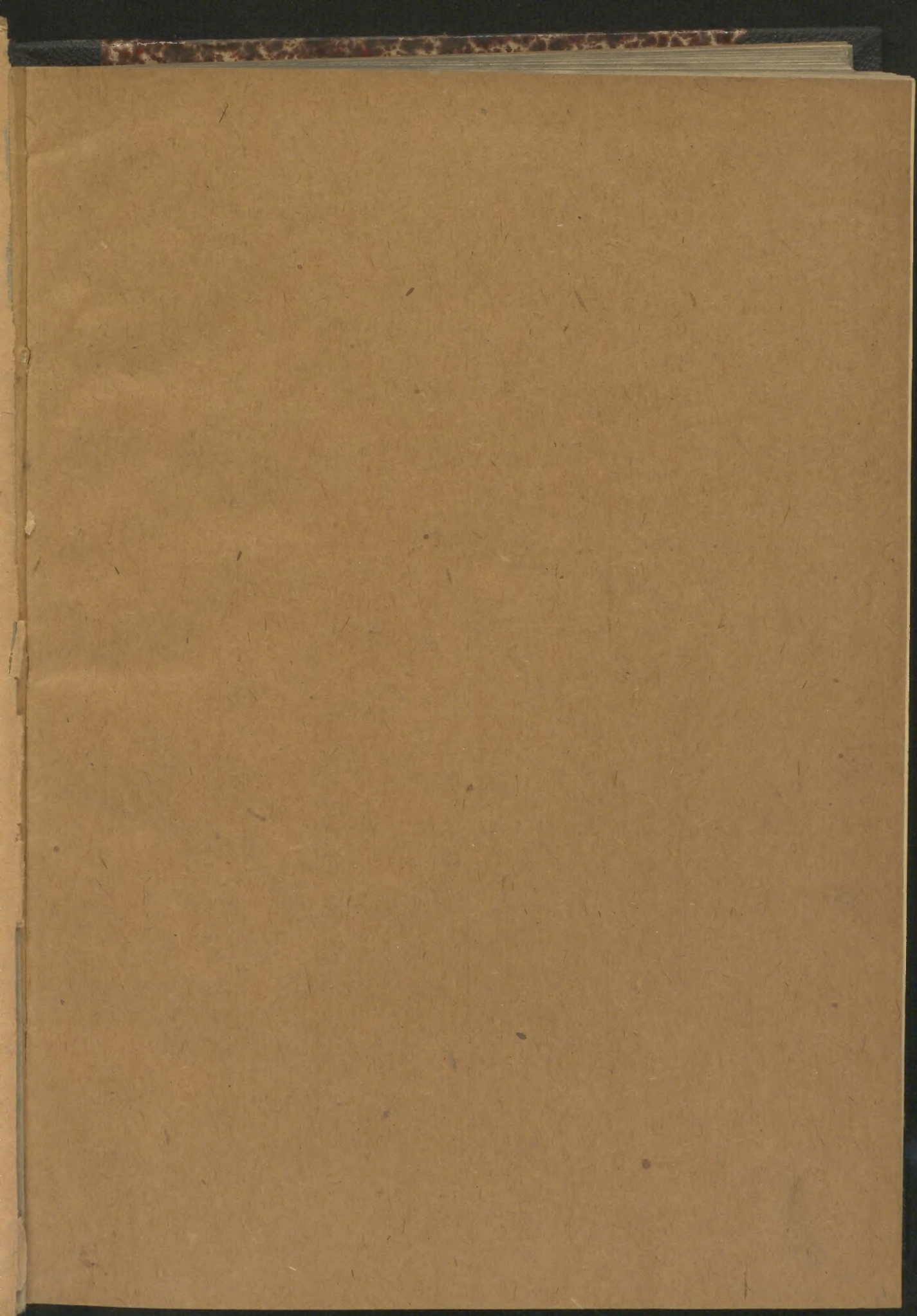
Լիվրփուլ, Թրիեսք, Նափոյի վէ Մարսիլիա
Թարիզդիլիլի

Ամէրիգա, Գանասա, Պուէնոս-Ալբես

Պոմպէ, Կալկաթա վէ Ավսթրալիայա

Սէյր ու սէֆէր էլլէշէն միւշիլէհէր վէ Էմին
Քիւնրս շայն Անգրո շայն վէ սաիլ Ինկիլիզ վէ
Էմոսի գուսմիանիալարըն վափօլարընտա սէյ-
հաճաթ էթմէք նիլէթլինտէ օլուպ, վափօր վէ
չիմէնարֆիլ պիլէթլէրի սաթիւն ալմագ եալսօտ
պու ճիւշթիլէրճէ թահրիլէն հա չիֆահէն մալիւ-
մաթ էրաէ էթմէք իսթէլէն պիլ ճիւմիէ միւհ-
թիլէմ գէվաթըն Տէրխաատիլաթ Ղալաթաոտ
Չիլիլի Լըլիլըմ իսանընտա Յովհ. Յ. Աճէմեան
էֆ. յէ միւրաճաաթ էլլէմէլէրի իլան վէ թալալիյէ
Էալիլիլ:

30

ՐԱՏՆՄԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 3

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՅՈՒՆՈՒԱՐ 3, 1912

ՆՕ 1

ՊԵՆՏԻ ՄԱՒՍՈՒՍԼԱՐ

ՆԻՔՊԻՆ ՕԼԱԼԸՄ

Բահնիսնատա գարիյունը քերամ իւէ պիր սէնէ տահա միւլագաթ էթմէք ֆուրսաթընա նաիլ օլտուղուսուղ իչիւն քէնտիմիդի պախ-թիյար աստ էտէրիդ: Պու կէչէն սէնէ գար-ֆընտա միւթէատտիտ վէ միւթէնէվվի մէսէ-լէլէր իւղէրինէ միւսահէպէ էտիլէք, վէ տաի-մա գարիունտան թէվիլգամիդ քէլամլար ի-չիթմէքէ քէսպի ճէսարէթ էլլէտիք: Հի-տայէթ ի իւհիյէ իւէ իչթէ տիկէր պիր սէնէյէ տահա պաչայորըզ: Պունտա մուգաստէր ի իւհի պիգիմ իչիւն նէլէր թէտարիք էթմիչ տիր, պիլէմէյիդ, ֆագաթ պու ալէմտէ վու-գուաթ ճէրէյանընըն թէսատուֆի օլմատըղը-նա վէ քիաինաթըն էսասընտա պուլունուպ անը իտամէ վէ իտարէ էտէն գուվվէթին ա-գիլ վէ ախլագի պիր Զաթ օլտուղընա իման էթտիյիմիդ իչիւն, գալպ վէ սիրէթի օ Զաթը Մութլագ իւէ ահէնկտէ պուլունան հէր պիր ֆէրտին Անըն իտարէսի թահթընտա էմին վէ սալիմ օլտուղընա տա չիւպհէսիդ իզ: Շօլ պէօ-յիւք Առաքալըն, Թարսուսու Պօղոսըն, պիր սըրատա սէօյլէտիյի չու պէօյիւք սէօյիւն հա-գիգաթ օլտուղընա էզ ճան ու տիլ ինանըրըզ, չէօյլէքի «Թագտիրի իւղրէ տավէթ օլունուպ Ալլահը սէվէլէրին էյիլիյի իչիւն հէր չէյին պիրլիքտէ իչէտիյինի պիլիւրիդ:»

Իմոթի 1913ին պու իւք հաֆթասընտա գա-րիյունը քերամըն սալը ճէտիտլէրինի թէպ-րիք էթմէք իւղրէ հէր պիրինէ

Եհնի սեհնիկը միւլպարեֆ վի մեսուս օլտուն, տէրիդ:

Վէ պու եհնի սէնէյին էչիյինտէ տուրուպ պի հիսապ իհիթիմալաթլա համիլ օլան 1913ին կիւնլէրինէ վէ ալարընա սէյր էտէր իքէն ճիւմլէմիդ իչիւն պիր տէսթուր մագաթընտա մէզքիւր՝ այէթին թէլգին էյլէտիյի իրիսթիյան նիֆպիկիյի (խաւստաթիւն) թագտիմ վէ թալսիյէ էտէրիդ:

Պիլմէյիդ, լաքին պէլքի նիչէլէրիմիդին շախսի հայաթընտա պիգի պիր թագըմ ֆէլա-քէթլէր պէլլէյորլար: Իհիթիմալ քի իչլէրիմիդ-տէ միւլքիլաթա, տօսթլար վէ մուհիպպլէր գա-յաթընա, իլլէթլէր վէ մէյուսայէթլէրէ թէսա-տիւֆ էտէճէյիդ, լաքին չու իթիմատլա իլհամ ալալըմ քի, «Ալլահը սէվէլէրին էյիլիյի իչիւն հէր չէյ պիրլիքտէ իչլէր:» Պու ֆէլաքէթլէր պէլքի տահա պէօյիւք պէրէքէթլէրին գափու-սու տըրլար: Անլէր պէլքի ճիսմանիյի րուհա-նիյէ թահվիլ էտէն քիմիա թաչարը, պէլի պիգի թասֆիյէ էտէն փօթալար տըրլար:

Միլի հայաթըմըզա նազարէն պու սէնէ նէ՞ իհիթիմալաթ տէրճ էտիյոր, օնու տա պիլ-մէյորըզ: 1912 տէ տիյարըմըզըն պիր գըսմըն-տա վուղու պուլան դարիպ վուղուաթ, օրա-տա պօլ պօլ հուսուլա կէլէն միւլգայագալար վէ ֆէլաքէթլէր, օրատա տէօքիլէն կէօզ եաչարը, պիւթին մէմլէքէթի պօյայան գը-զըլ գանլար, սուչու վէ սուչսուղ գանլարը, ա՛հ, պու ֆէլաքէթլէր իւղէրինտէ տուրուպ տիւլիւնմէք իսթլէմէյիդ: լաքին չու սիւալ խահնախահ ֆիքրիմիդտէ տօղույօր. — Ա-ճէպա պու նէվ հալլար 1912 իւէ պէրապէր տէֆն օլուպ կիթտի՞ մի, պունլար անճագ թէ-վարիւն քիթապլարընտա՞ մը թէզէքքիւր էտի-

լէճէք, անէպա արթըզ վաթանըմըզն տիկէր գըսմլարը իչիւն սուլի ու սէլամէթ չէմսի թու-
լու էտէճէճ մի, վէ պիգիմ իչիւն պու 1913տէ միւ-
պարէք պիր տէվրէի սուլի ու սալահ պաշլայա-
ճաճ մը, եօգսա, ա՛հ, եօգսա... Լաքին պու
միւթալալարըմըզը իլէրի կէօթիւրմէք իս-
թէմէյիզ:— 1913 պիգիմ միւլի վէ Օսմանլը
հայաթըմըզ իչիւն հէր նէ իհթիմալաթը տա
համիլ օլսա պիզ պիր շէյ էթմէք իսթէրիզ,

Ալլահընըզըն աղաշընսա սէրսնէք պուրնսգ
խսքիդ:

Քէնտինի սէվէնլէր իչիւն հէր շէյի էյիյէ գուլ-
լանանա իլթիճա էթմէք իսթէրիզ: Սախ-
թէ նիքպինլէր կիպի շէրրի խայր տէ-
յու եախօտ ֆէլաքէթի պիր պէրէքէթ տէյու
կէօրմէք իսթէմէյիզ, անճազ շէրրի շէրր, ֆէ-
լաքէթի ֆէլաքէթ տէյու կէօրիւր իսէք տէ,
պիգիմ հայաթըմըզ հէր շէյի էյիյէ գուլլանան
Ալլահա իլթիճա էտէր, վէ շէրր ու ֆէլաքէթ-
տէ պիզ քէնտինիզ էյի վէ սէլամէթտէ պու-
լունմազ իսթէրիզ:

Իմտի գարիյունը քիրամը պու նիքպինլի-
յէ, պու սէլամէթէ տալէթ էտէրիզ, թա քի
սահիպ ի մէզմուրլա պէրապէր տէյէ պիլէլիմ,

«Ալլահ պիզէ փէնահ վէ գուվվէթ տիր,
միւզայագալարտա հազըր պիր եարտըմ տըր:
Պու սէպէպտէն զէմին սարսըլսա վէ տաղար
տէնիզ օրթասընա աթըլսա, սուլարը կիւր-
լէյիպ թէլաթիւմ էթսէ, գապարմասըլլա տաղ-
լար տիթրէսէլէր պիլէ, խավֆ էթմէյէճէ-
յիզ...»

Բապպ իւլ ձիւնուտ պիգիմ իլէ տիր,
Յակոբըն Ալլահը մէլճարմըզ տըր:»

Յ. Գ. Գ.

1912ՅԷ ԱԹՖ Ը ՆԻԿԵԱՆ

Սէնէլէրտէն պէրու սահնէ ի սիյասիյաթտա
նէշէթսիզ վէ միւթթարըտ պիր «Գօնսէր» օյու-
նուլա մէշղուլ օլան էվրօփա պու սէնէ տա-
խի այնի մէսլէյինտէ տէվամ էյլէմիշ տիր:

Յրանսա՝ Մարօզ Սուլթանընըն «հաքիմիյէ-
թի» քիսվէսի ալթընտա օ մէմլէքէթի թահիթը
հիմայէսինէ ալմաղա չալըշտը վէ մուվաֆֆազ
օլտու, Ալմանիա վէ ինկէլթէրա Պաղտատ
խաթթը վէ Պասրա չիւպէսի իմթիյաղլարը իլէ
օղրաշտըլար, ինկիլթէրա վէ Բուսիա պիրի
ճէնուպտան տիկէրի չիմալտան Իրանը պէք-
լէմէքտէ օլտուլար: Իրան պիր միւստութ
Շահը մախլուըն թէարրուզաթընա գարշը միւ-

տաֆաայա չալըշտըքէն, չուսօն կիւնլէրտէ տէ
ճէնուպտան էշգիյա գապաիլինին րահաթսըզըզ-
լարընը թէսքինէ սայ էթմէքտէ իսէտէ պիւթիւն
մէմլէքէթին իսարէսի տէվամի գարարսըզըզ-
տա ճէրէյան էյլէտի: Էսքի գօնսէր, էսքի ա-
թալէթ!

Տէվլէթլէրին պու աթալէթի Ագ-
սա Շարգա տախի թէէսիր էյլէտի: Ու-
յանըպ ճիւմհիւրիյէթ իլան էյլէմիշ օլան Չին
1912նին իլքինտէն սօնուստէք պիր գարար-
սըզ հալտա եաշամըշ տըր: Կիւճ պէլա տախիլի
իխթիլալարը մէն էտէպիլմիշ իսէտէ, չիմալտա
Մօնկօլիա մէսէլէսի, օրատա Բուսիա իլէ ճա-
փօնիանըն թալէպլէրի վէ տախիլէն իսթիգրազ
մէսէլէսի Չինի տէ աթիլ պիր հալտա պրազ-
մըշ տըր: «Ալթը տէվլէթլէր» մագամընը օրա-
տա տա չալմաղա պաշլատըլար: Մ. Ամէրիգա
տա պու օյունըն իչինէ կիրիպ, զաւալը Չինէ
պիր միգտար փարա իգրազ էտէճէքլէր տէ-
յու օնուն էլինի գօլունու պաղլամաղա չալը-
շըյօրլար, օ տա պաղլանմազ իսթէմէյիպ էօյ-
լէ աթիլ հալտա տուրույօր: Եագըն Շարգ
իչլէրինի վէ Պալզան մէսէլէլէրինի տէ այնի
ուսուլտա իտարէ էթմէքտէ պուլունտուլար:

Կէօրիւնիւյօր քի պու ուսուլտան փէք մէմ-
նուն տըրլար: Ելէքի տէ պունտան մատա
պիր եօլլարը եօգ տըր: Չինքի ճիւմէսի տէ
էն սօն ուսուլտա եափա պիլտիքլէրի տէրէճէ-
տէ սիւահլանմըշ օլտուզլարը հալտա, չօգ տէ-
ֆա տէտիքլէրի կիպի էվրօփանըն պարութ
ֆուշուընա ֆիթիլ վէրմէքտէն սագընըյօր-
լար: Հէմ տէ հագզլարը վար տըր: Պիլա չիւպ-
հէ սօն Պալզան մուհարէպէսի տիւվէլ ի մու-
աղզամայա եէնի վէ միւլէսսիր պիր տէրս վէր-
սի: Պու մուհարէպէտէ պիր թարաֆըն օրտու-
սու մուզալէմէթին էն ճիւլի օլմասընա րաղմէն
գարշը թարաֆա պու գատար աղիմ գիյան վէրէ
պիլտի իսէ, իքի մուհարիպլէր տէ տէնիզտէն
վէ գարատան այնի չիտտէթլէ մէշղուլ օլսալար
կէօրիւնիւյօր քի, չօլ մասալտա գիքը օլունան
քէտիլէր կիպի պիրիպիրլէրինի եէյէճէքլէր վէ
մէյտանտա պիր էսէր գալմայաճազ տըր:

Լաքին մալիւմ օլտուղը իւզրէ պու աթա-
լէթ պիր իթալիա մուհարէպէսիլէ, պիր տէ
Պալզան իթթիհատըլլա իխլալ էտիլտի: Օ
պարութ ֆըշըսընա ֆիթիլ վէրիլտի: Հէլէ պէ-
րէքէթ վէրսին քի, ֆըշընըն թագսիմէրի պու-
լունտըղընտան պագի չիւպէլէրին գափուլա-
րընը թէգիյէ գափատըլար տա եանկըն հէր

Թարաֆա սիրաէթ էյլէմէտի: Պէօյլէճէ պու աթիլ «Գօնսէր» ուսուցումներն տա ֆախտէսինի կէօրտիւք: Տիւվէլի մուազզամանն իքի ֆըր-գայա թագսիմ օլունմալարը պաշգա սըրալար-տա միւլքիլաթը պատի օլմուշ իքէն, պու սըրատա օ իթթիհատ վէ իթիլաֆ՝ ասայիչի մուհաֆազա էտէն փօլիսիլք վազիֆէսինի ի-ֆա էյլէտիլէր: Տէր հալ հարպը թէճրիտ էյ-լէտիլէր, վէ մուհարիպլէր արասընտա միյէն-ճիլք վազիֆէսինի տէր իւհտէ էյլէտիլէր: Տէվլէթլէր արասընտա պու թէֆրիգէ օլմասա իտի, Րուսիա չօգտան մէյտանն ր հարպա ա-թըլմըշ իտի, Ավսթրիա-Մաճար չօգտան Սըր-պիաննն խըրթաղընա սարըլմըշ իտի: Հա՛մտ օլսուն քի պու մախուֆ նէթիճէլէր մէյտանա կէլմէտի վէ մուհարէպէ էտէն օրտուլար պու-լունտըզլարը եէրտէ տուրուպ նիհայէթ Լօնտ-րաննն սաքին մուհիթինտէ սուլհ իչիւն վէ ի-թիլաֆ իչիւն գօնուշմաղա պաշխատըլար:

Իթալիա-Թիւրք մուհարէպէսինտէ տէ պու «Գօնսէր» այնի պի թարաֆ մէսլէյի իթթի-խազ էթմէքլէ պիր չօգ միւլքիլաթըն էօնիւ-նիւ ալա պիլմիշ տիր: Իթալիա՝ թա Ատալար Տէնիգինէ, հաթթա Չանագ Գալէյէ գատար կէլմիշ իքէն, վէ պու եիւզտէն տիկէր տէվ-լէթլէրին թիճարէթի միւթէզարըր օլմուշ իքէն պիլէ, եինէ տէնէ պու սէպէպտէն պիրիպիրլէրի-նէ տիւլտիւլէր, նէ տէ պու հալլարտան իս-թիֆատէ էտէրէք քէնտիլէրին էսքի տավա-լարընը իլէրի սիւրտիւլէր:

Վագաա պու իքի մուհարէպէլէր, խուսու-սա սօնրաքիսի, տիւվէլի մուազզամայը չա-չըրտաճագ նէվտէն օլտուլար իսէ տէ, պէրէ-քէթ վէրսին քի մուվազէնէյի չաչըրմատըլար:

1912տէ էվրօփանն իճթիմաի հալընտա պէլլի պիր թէպէտտիւլ վուզու պուլմամըշ տըր: Պու տաիրէտէ էն պէլլի վազըալարտան պիրիսի ինկիլթէրրատա քէօմիւրճիլէր կրեյի իտի: Պու փէք տէհչէթլի պիր հարաքէթ օ-լուպ պիւթիւն ինկիլթէրրա վէ էվրօփանն իճ-թիմաի հայաթընը թէհտիտ էտէն պիր հատի-սէ իտի իսէ տէ, ինկիլիզ հիւքիւմէթինին հա-քիմանէ իտարէսի վէ կրեյիլէրին վագարը մուամէլէսի սէպէպինտէն գօրգուլան հալլար վուզու պուլմատը, իճթիմաի գուվվէթլէրճէ թէրագգը վէ քեար կէօրիւլտիւ: Էվրօփատա Սօսիալիսթլէրին հարպա գարչը պէյանն քէֆ-քեար էթմէլէրի տէ էվրօփանն ախլագընտա պիր թէրագգը էսէրի կէսթէրմիշ տիր: Ին-

կիլթէրրա հիւքիւմէթի պիր թագըմ իսլահաթ մէսէլէլէրի իլէ օղրաշըյօր քի, անյէրի պաշա-չըգարա պիլիւրսէ պիւա շիւպհէ կէրէք ինկիլ-թէրրանն կէրէք էվրօփանն թէրագգըսընտա ազիմ թէէսիր իչլէտէճէք տիր:

Պագալըմ 1913 սէնէսի տիւննայա նէ՝ եէնի մէնգարէլէր իրայէ էտէճէք տիր:

Էվրօփանն պու պէօյլէք մէսէլէլէրինտէն պիրգիմ նիսպէթէն տար տաիրէմիդէ տէօնտիւ-լիւմիւզտէ՝ 1912յի նիչէ ճիհէթլէրճէ չայանը տիգգաթ պիր սէնէ տէյու պիլէճէյիզ: Էրմէնի քիլիսէսինին թուհանի Հայրապետիլի քիւր-սիւսիւնէ պիր ըէիս ինթիխապ էտիւմիշ օլարագ միլլէթ օ ճիհէթտէ տաղտաղալը ահվալտան գուրթուլմուշ տըր: Լաքին Էրմէնիսթանտա Էրմէնիլէրին տիւլար օլաղըր թէատտի վէ միւ-զայագալար եինէ պիւթիւն միլլէթին գալպինի հիւզն ու քէտէր իլէ տօլտուրմըշ տըր: Պու միւզայագալար արասընտա պիթթապի քիլի-սէ իսլահաթը վէ թուհանի հայաթ լաղըմ օլ-տըղը գատար նագարը տիգգաթ ճէլպ էյլէմէ-միշ տիր: Եինէ տէ եէր եէր պուլունմըշ տըր պէօլիւք պէօլիւք Էրմէնի կէնճէլէր քի ան-լէր թուհանի հայաթը թէյվիգ էտէրէք, է-հալիմիզ արասընտա տինի իսլահաթա տիգ-գաթ ճէլպ էյլէմիշլէր տիր: Պու նէվ կէնճէլ-րին էն գուվվէթլի մէրքէզի Այնթապտա վէ կիլիկիանն տիկէր մահալլարընտա պուլու-նուպ իւմիտ էտէրիզ քի, եավաշ եավաշ քէն-տի թէէսիրլէրին մէմէքէթիմիզին ֆարզը թարաֆլարընտա տա հիսս էթտիրիլէր: Տա-նաւը գազէթասընն թուհանի պէնտլէր նէյը է-տէրէք պու հարաքէթի թէյվիգ էթմէսի ճէ-սարէթպիւշ պիր ալամէթ տիր:

Ինճիլի քիլիսէլէրին ահվալընա կէլինճէ, կէչէն սէնէ զարֆընտա վէֆաթ էյլէյէն պիր գաշ մուզթէտիր չօպանլարըն գայաթը վէ քի-լիսէլէրիմիդտէ թուհանի իճիլէրին ազալմասը նիչէ ճէհէթլէրճէ պաիսի ֆիւթուր պիր հալ մէյտանա կէթիւրմիշ տիր: Էն պէօյլէք քիլի-սէլէրիմիզին նիչէսի պօշ տըր: Այնթապըն իքի քիլիսէլէրի, Մարաշ քիլիսէլէրի, Պրուսա, Իզ-միր, Ուրֆա, վէ սաիր նիչէ քիլիսէլէր տէվա-մի վաղըլար պուլմագ խուսուսընտա միւլքիւ-լաթա տիւլար օլմուլլար տըր: Պունա պազէն քիլիսէլէր քէնտիլէր սէպէպիլէթ վէրմիշ իսէ աէ, պազէն տէ զարուրի ահվալ նէթիճէսինտէ պէօյլէ օլույօր: Հէր նէ տէ օլսա քիլիսէլէ: րիմիզ զլյան չէքիյօր:

Իմտի հէման 1903 սէնէսինին կէրէք քիլի-
սէլէրիմիդտէ, կէրէք միլլէթիմիդ արասընտա,
կէրէք տիյարըմըզտա վէ կէրէք պիւթիւն
տիւնհամըզտա սուլհ ու սապահըն թէրազը-
սընը թէնէմին էտէն պիր սէնէ օլտուս:

Յ. Գ. Գ.

1912 ԻԼԷ ՀԻՍԱՊԸՄԸԶ

Ինսան էօմրինտէ էօյլէ կիւնլէր վար քի
սէնէլէր տէմէք տիր, միլլէթլէրին էօմրինտէ
տախի էօյլէ սէնէլէր վար տըր քի տէհրլէրէ
միւսափ տիր: 1912 սէնէսի Օսմանը թարի-
խինտէ օլ նատիր սէնէլէրտէն պիրի տիր քի,
տէհրլէրինի թային էյլէմիլ տիր: Խայալ էտէ-
պիլիբիդ քի միւրուր էտէն սէնէլէր էպէտիլիք
տիգիսինտէ պիրէր թէփէլէր կիպի տուրույօր
իսէլէր, 1912՝ օնլարըն արասընտա պիր Հիմա-
լայա կիպի տիր, էկէր սէնէլէրին պօյնուստա
պիրէր հիսապ եաֆթասը ասըլը տէյու ֆարզ
իտէր իսէք, պուսլարըն էն պէօյիւյինիւ 1912
նին պօյնուստա կէօրէնէլիդ:

Վազաա իճրաաթլարընըն էսաընը սէլէֆ-
լէրի հազըրլատըլար, ֆազաթ անլէրին իճրա-
աընըն պէտոպիսթըլը 1912 յէ իսապէթ էյլէտի:
1912 մուհարէպէ իլէ պաչատը, մուհարէպէ իլէ
խիթամ պուլտու, չու ֆարզ իլէ քի եինէ
մուհարէպէլէրին նէթիճէսինի 1912 թային էթ-
միլ օլտու:

Սէնէ իպթիտասընտա իթալիա մուհարէ-
պէսի տէվամ էթմէքտէ օլուպ, կէնճ թիւրք
հիւքիւմէթի մէմլէքէթին իգթիսատի պուհրա-
նընը, մուհարէպէսին սօն նէթիճէսինի, վէ ախէր
թարաֆլարա սիրաթէթ էթմէսի թէհլիքէսինի
նազարը իթիպարա ալմայարազ, սալթ քէնտի
մէվլիլէրինի մուհաֆազա էթմէք իչիւն փարլազ
ֆիւթիւհաթլար վէ զահի իւմիտլէր հէքեա-
յէլէրի իլէ միլլէթի ույութմազտա իտի-
լէր: Էնճամ Ատալար զապթ օլունտու, եինէ
էհապիլի ֆիւթիւհաթ խապէրլէրիլէ ալքըլաթ-
տըլար: Խաթալարընը, սու ի իտարէլէրինի սէթր
էյլէմէք իչիւն մուհարէպէյէ տիւրլիւ տիւրլիւ
մանալար վէրիպ, տախիլի ասայիլի թէհլիքէյէ
իւքա էտէնէք հալլէրտէ պուլունտուլար: Նէթի-
ճէտէ հիլ պիր չէյ զազանմատըզ: Իւլ իթալիա
եախօտ իքի Զրանսա գատար մէմլէքէթ զապիպ
էտիպ, Աֆրիգատա Օսմանը պայրըլը իլէ
էպէպ գալտըրըլտըլը կիպի, սօլայըտա Պալ-
գան աֆէթինէտէ սէպէպիլէթ վէրտիլէր: 1912

Աֆրիգատա թիւրք հիւքիւմէթինին՝ խիթամը
սէնէսի օլտու:

Այնի զէմանտա Արապիսթան աթէլ իչինտէ
իտի: Սէնէլէրտէն պէրու տէվամ էտիպ, Անա-
տօլունու մէզարը օլմուլ օլան պու մահալ,
օն պիլլէնէ օճազար սէօյիւնտիւրմիւլ օլան պու
մէսէլէ, տահա ազիլանէ վէ միւտէպպիրանէ
պիր իտարէ իլէ հալլվէ թէսքին օլունաճազ եէր-
տէ, պիր գալ թէհրիպէսիդ վէ սօնուսու սայ-
մազ քիմսէլէրին էլինտէ, տահա գիյատէ չիտ-
տէթ քէսպ էտիպ, պիլարէ էհալինին պաչընա
պիր պէլա քէսիլտի: Միլլէթ գան տէօքտիւ,
եօրուլտու, փէրիլան օլտու: Էնճամ Իմամ
Եահեայա իմթիյազաթը խուսուսիլէ վէրմէք
իլէ իլ խիթամա էրտի: Հիլ պիր չէյ զազա-
նըլմատը, չօզ չէյ զայ օլտու: 1912 Արապիս-
թանտա միւմթազ պիր զըսմ թէլէքիլինի տա-
խի իմզա էյլէտի:

1912 սէնէսինին էն պէօյիւք վազըասը,
իթթիհատ ճէմիլէթինին տիւլմէսի տիր: Պիզ
ինանըրըզ քի իթթիհատըն տիւլմէսի, 1912 լիս-
թասընտան տահա պէօյիւք վէ տահա միւտհիլ
վազըալարըն սիլինմէսինէ պատի օլմուլ տըր:
1912 նին պու մէմլէքէթին պախթընա վուր-
տուղու միւտհիլ վէ միւհլիք տարպէլէր արա-
սընտա, էյէր պիր թէք ֆազիլէթի վար իսէ,
օ տա իթթիհատը պէօյլէ ուսուլ վէ թէպտիր
իլէ տիւլիւրիւպ պէօյիւք խարապիլէթլէրտէն
մէմլէքէթի էսիրկէմիլ օլտուղու տըր: Մէպ-
տէսի թիւրֆիշիւհի, մէսլէքի հէր պիր վա-
պրա իլի, մազսէտի եալընըզ պիզ եախալըն,
օլան պու չիրքէթ, սէնէ իպթիտալարընտա
գարչըլարընտա պիր գուվվէթ թէլէքիլ օլուն-
տուղունու անլար անլամազ, Սախ փաչայը
քէնտիլէրէ գաղուզ ինթիխապ էտիպ, մէճլի-
սի մէպուսանը թարումար էթմէյէ չըզըլտը-
լար, վէ 35 ինճի մատտէ նամըլա պիր ալէթ
պուլուպ մազսէտլէրինէ վասըլ օլտուլար:
Մուվաֆֆազ օլտուլար, ամմա գանուս վէ մէլ-
րութիլէթ նէրտէ գալըրսա գալսըն, վազիֆէ է-
տինմէտիլէր: Կէօյա հէնի ինթիխապ իճրասը
նիւմայիլի իլէ օրտույու վէ հիւքիւմէթի քէն-
տիլէրէ ալէթ էտիպ վուրուպ գըրարազ քէն-
տի չիրքէթլէրինի վէ թապի պէնտէլէրինի
թօփլայըպ կէթիրտիլէր: Արթըզ պիւթիւն ագ-
վամ վէ մէմլէքէթ քէնտի մէրհամէթլէրինէ
գալմըլ պիր հալ քէսպ էյլէտի: Իսթիպտատսան
հէնուզ գուրթուլմուլ տիւլիլին միլլէթ իլին ի-
չին ահ էտիպ սէսինի չըգարամատը: Լաքին

չօգ տէ՛վամ էթմէտի, զիրա ազ էվվէլ օրտու-
լար սալտըրըպ թօփլար, թիւֆէնքլէր աթէշ
վէ զուլմ իլէ թազեիգ էյլէմիշ օլտուգլարը
Արնավուտ՝ միլլի գուվվէթի հալա էօլմէմիշ վէ
աքս գափտէսի իլէ տահա գիյատէ չիտտէթ
քէսպ էյլէմիշ իտի: Պունա իլավէթէն անլէ-
րին րէիսլէրինի ալանէն սիլլէլէյէրէք, վէ վէ-
քիլլէրինի ինթիխապտան մահրում էտէրէք,
չու ալէվէ զազ եաղը տէօքմիշ օլտուլար: Արնա-
վուտլար թէքրար սիլահա սարըլտըլար: Օր-
տուչու սիյասիյաթա իսթիմալ էտէն պու չի-
քէթ, տիշիւնմէտի քի պիր կիւն տէ քէնտիլէ-
րէ մուխալիֆ պիր սիյասիյաթա մէյլ էտէպէ-
լէր, արալարընտա թալլար պէյլէր գուհուր էյ-
լէր: Օրտուտա Արնավուտլարա իշթիրաքը
հիսս էտէնլէր օլտու, գուվվէթ կէվլէտի, Սա-
խտ փաշա արթըգ եօլուն չըգմազ էտէյինի կէօ-
րիւպ գաշտը, իթթիհատ պաշարգ պէտէն կի-
պի չապալար իքէն, Մուխթար-Քեհամիլ փաշա
գապինէսի անլէրին չու փէրիշանլըգլարընտան
իսթիֆատէ էտէրէք, թամմ գէմանընտա հիւ-
ճիւմ վէ քէնտիլէրին իճատ էյլէմիշ իտիքլէրի
սիլահը իսթիմալ իլէ իշլէրինի պիթիրտիլէր:
Քէնտիլէրի իլէ պէրապէր «Արնավուտլըգ իս-
լահաթը» օլունլարըտա պէրապէր թարումար
օլտու: Ենի հիւքիւմէթ պիր էմր ի վագը գար-
չըսընտա պուլունտու վէ Արնավուտլարա լի-
սանլարընը վէ իսթէտիքլէրի հարֆլարը գուլ-
լանմազա, վէ միլլի մէվճուտիյէթլէրինէ ախտ
պաղը խոսուսաթը հըֆզ էթմէյէ րազի օլմա-
յան հիւքիւմէթ՝ անլէրին 14 չարթլարընը
գապուլ էյլէտի: Պէօյլէճէ Արնավուտլուգտա
տախի իսթիգալիյէթ ֆիտանը տիքիլմիշ
օլտու:

Բումէլի նէ՞ հալտէ իտի: Իթթիհատ ճէ-
միյէթի օրատա տախի մարուֆ մէսլէյինի գօր-
լաթմազ աղմինէ տիւշմիւշ իտի: Շէօյլէ քի,
500 սէնէտէն պէրու թիւք իսթիլասը թահ-
թընտա պուլունուպ չիտտէթ, մահրումիյէթ,
գահրի իտարէ, գըթալ վէ թէատտիլէրէ րազ-
մէն միլլիյէթ վէ ճիւսիյէթլէրինի մուհաֆազա
էթմիշ օլան անասըրը զայր ի միւսլիմէյի
թիւրքլէշտիրմէք վէ Բումէլիյի պիր թիւրք
մէմլէքէթի եափմազ վահի ֆիքրի իլէ թազ-
եիգէ, մուհաճիւլէր եէրլէշտիրմէյէ, մէարիֆ
վէ իսթիյազաթլարընը թահախտ էթմէյէ ազմ
էթմիլլէր իտի: Մէմլէքէթին իտարէպինտէ
անլէրէ հիսսէ վէրմէք շէօյլէ տուրսուն, ղէվ-
ճուտիյէթլէրինի գապուլէ պիլէ րիգա կէօս-

թէրմէտիլէր: Պու թազեիգ օլ տէրէճէյէ վար-
տը քի, ճիվար հէմճինս միլլէթլէր թէլաշպ
տիւշիւպ Պուլղար վէ Եունան կիպի էպէտի
տիւշմէնլէր տահա պէօյիւք տիւշմէնէ գարչը
պիր պիրլէրինէ էլ ուգաթմազա վէ իթթիհատ
էթմէյէ գարար վէրտիլէր: Պու իթթիհատ
Ապրիլ այընտա վուգու պուլուր իքէն, էճնէ-
պիլլէր թէնլիքէյի կէօրիւպ, միւսիւ ֆուան-
գարէ՝ ֆարիգտէն, Պէրիթօլտ՝ Վիէննատան
տօսթանէ նասիհաթլարտա պուլունտուլար:
Պիթարաֆ վէ ատիլ պիր իտարէ թէշիլ է-
տիպ սըզըլթըյա մէյտան վէրմէյէճէք վէ օլ
անպսըրը րահաթ էթտիրէճէք եէրտէ՝ ասա-
յիշտիլիք վէ սիլահ թօփլամազ չիտտէթլէրի
տէ՛վամ էյլէտի, գօմիթլէր թէքէսսիւր էյ-
լէտի, պօմպալար հէր եէրտէ փաթլամագտա
օլտու, էնճամ գանն էտէրսին չը պօմպաճը-
լարըն էքմէյինէ եաղ սիւրմէք վէ պսլ մազ-
սէտլէրինէ խըզմէթ էթմէք իշիւն կիպի իշթիպ
վէ Գօշանա հատիսլէրինէ մէյտան վէրիլիպ,
Ատանա հատիսլէրինի մահուտ ատալէթի օ-
րայա տա թաթպիգ օլունտու:

Պուլղար, Սըրպ վէ Եունան էհալիսի գըր-
եանա կէլիպ միթիկլէր վէ նիւմայիլէր պաշ-
լատը: Պալգան հիւքիւմէթլէրի արթըգ իսթէ-
սէլէր պիլէ սուլհու իպգա էտէմէգ պիր հալա
կէլտիլէր: Պէրլինտէ վատ օլունան Մաքէ-
տօնիա իսլահաթը օրթայա աթըլըպ, նօթալար
վէրիլմէյէ պաշլատը: Հիւքիւմէթի հազըրէ
թէքրարէն պիր էմր ի վագը գարչըսընտա
պուլունուչօր իտի: Իսլահաթը թաթպիգ էթ-
մէյէ վէ սիյասի թարիգլէր իլէ չու գանլը,
միւտհիշ մուհարէպէնին էօնիւնիւ ալմազա սայ
էյլէտի իսէ տէ, պիր թարաֆտան իշ իշտէն
կէշմիշ կիպի իտի, տիկէր թարաֆտան իսէ
իթթիհատ-թանիւն օճաղը՝ պիր թազմ ճիւհէ-
լայը Պապը Ալիլէ սալտըրըպ գապինէնին
հիւրրիյէթինի թէհտիտ էյլէտիլէր: Գապինէ
եա մուհարէպէյի գապուլ էտէճէք, եա տա-
խիլի պիր իսթիլալ գարչըսընտա պուլունա-
ճազ վէ պէլքի մէմլէքէթի տահա պէօյիւք
պիր աֆէթէ տիւշար էտէճէք իտի: Էնճամ
մուհազգազ պիր ֆէնալըգտան իսէ թալի ի
հարպա թէսլիմ օլմաղը թէրճի էյլէտի:

1912, տիւնեանըն կէօրէկէլտիյի էն սէրի,
էն գանլը, էն շէտիտ, էն թէնլիքէլի, էն
ֆէննի, էն վահի, էն շէճաաթլը, էն գօրգազ,
եինէ տէ էն մուհիմմ պիր հարպլէնա շահիտ
օլտու: Օսմանլը թարիխինտէն պիր գաշ հաֆ-

Թատա պիր գալ տէրիւք սահիֆէ չէվրիտի, Թարաֆէյնտէն 200 պին գատար ճան Թէլէֆ օլտու, վիլայէթլէր, սանճագլար, գազալար, նէհրլէր, վատիլէր, երլորըրմ սիւրաթըյլա էլտէն չըգտըլար, Էվրօփասա 500 սէնէլիք Օսմանլը հիւքմինէ հէման խիթամ վէրիտի:

Եէմէն վէ Ղարպ Թարապուլուս կիպի Բու-մէլի տախի Իթթիհատըն էքտիյի Թօխումլարըն մահսուլը տըր:

Շարգի Անատուլու նէ՝ հալտէ: 4 սէնէտէն պէրու էրմէնիլէրին սըզըլթըլարընա էհէմմի-յէթ վիրմէյիպ, հազգլարընա կէօզ գափայան, գաթիլլէրինի սէրպէսթ պրագան, էրմէնիլէրէ իշթիրաքը հիսս կէօսթէրէն մէմուրլարը փէ-րիյան էտէն, էհասըլ հէր Թարաֆա Թէաս-սիւպ, Շօվէնլիք, վէ իթթիրագ Թօխումլարը սաչըպ, ճիւզի միլլի իմթիյազլարը տախի էլ-լէրինտէն ալմաղա օղրաչան իթթիհատ չէթէսի, էրմէնիսթանը տախի հէրճ ու մէրճ հալտէ պրագտը: 1912 սէնէսի պիզ էրմէնիլէր իչիւն պէտպախթըլը, մէյուսիյէթ սէնէսի օլտու: Պիր Թարաֆտան էվլատըմըզ մէյտանը հարպտա, աչըգտա, սօղուգտա, աճ, սուսուլ տիւշմէն գուրչունլարընա կէօքս վէրիր իքէն, տիկէր Թարաֆտան պըթալ, եաղմա, գըզ վէ գարը-լարըմըզ գաչըրըլմագ հիքեայէլէրինի օգու-յուպ, տախիլլէրտէ գօրգու վէ տէհէթ իչին-տէ եաչատըզ:

1912, պէլքի պազըլարընը մէմնուն վէ պախթիյար էթմիշ տիր, պէլքի պազըլարա հիւրըրիյէթ վէ սաատէթ սէնէսի օլմուշ տըր, ամմա պիզ էրմէնիլէր օնու քէտէր վէ նէֆրէթ իլէ եատ էյլէրիզ: Վէ շու միւլֆարագաթընտան էվլէլ սօն սաաթտա վատ էյլէտիյի իսլահաթ վէ ատալէթինէ ինանմայըլ... Թա քի 1913 քէն տի էլինտէ հագիգաթէն հիւրըրիյէթ վէ սէլամէ-թին տէֆնէ տալլարը օլարագ կէլսին, վէ պիզի տէ պաչգա հէփ ինսանլար կիպի եա-չամաղա, Թէրէննիւմ էթմէյէ, կիւլմէյէ վէ օյնամաղա տալէթ էյլէսին:

Ա. Ս. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

Պիզէ իրիսթիանլըզ հագիգի հայաթըն նու-մունէսինի վէ ճիւլէ հայաթըն սըրըրընը վէ տիւնեայա խըտմէթ էթմէնին վէ պու էօմրտէ մուլթու օլմանըն Թարիգինի Թալիմ էտէր: Անտէ ատէմ քէնտի գուվլէթլէրինին հագիգի մանասընը քէչֆ էտէր վէ եօրդուն օրատա չէվզ ու չէթարէթ պուլուր: Անըն Թէէսիրի Թահթընտա ատէմ իխթիյարլանմաղա իփրան-մազ վէ մէյուս օլմազ անճագ կիթտիքճէ տահա եիւքսէք իւմիտլէր իլէ սէվզ օլունուր վէ տահա սաքին պիր հայաթա մալիք օլուր:

ՐԵԻՍ ՈՒԻԼՍՈՐՆ

ԱՀՎԱՆԸ ՀԱՋՐԻՆ

Միւսքագի Արնալուսյուզ. — Էվրօփա տէվ-լէթլէրի Արնալուսյուզա պիր մուխթարիյէթ վէրիւմէսինէ գարար վէրմիշ տիրլէր: Լաքին պու հէնի Արնալուսյուզուն հուտուտը վէ ուսուլը իտարէսի հալա Թային օլունմամը տըր: Արնալուսյուզ էօյլէ պիր սուրէթտէ իտարէ օլունմալը տըր քի հէմ գաթօլիք հէմ միւսլիման Ղէկալարա, Թօսգա միւսլիմանլա-րընա, Պէքթաշիլէրէվէ Օրթօտօքսլարա մուվա-ֆըզ կէլսին: Արնալուսյուզտաքի պէօյիւք տաղ տիզիսի մէմլէքէթի էօյլէ Թագսիմ էթմիշ տիր քի, չէմալի իլէ ճէնուպի գըսմը արասըն-տա սաչքի ալագա եօզ տըր, եալընըզ տէնիզ գըյըսընտա տար պիր արալըգտան ալագա է-տիլիր: Պու Թէֆրիգաթ օլ տէրէճէ պէօյիւք տիր քի պազըլար հաթթա 3—4 այրը այրը մուխթարիյէթլէր Թէշքիլ էթմէք Թէքլիֆ է-տիյօրլար: Պաչգալարտա իտտիա էտիյօրլար քի, չէմալտա պիր գաթօլիք Արնալուսյուզ Թէշքիլ էթմէք Ավսթրիա Թէէսիրի ալթընտա պիր Արնալուսյուզ-Գարատաղը Թէշքիլ էթմէք տիր: Ճէնուպտա իսէ պիր Օրթօտօքս մուխթարիյէթի, Եունան Թէէսիրինէ մէյտան հազըրլամագ օլուր քի, իթալիայը Ավստրիա գըյըլարը իւզէրինէ գօնթրօլ եափմաղա մէճպուր էտէճէք վէ պէյն էտ տիւվէլ պէօյիւք կիւճիւքլէրէ սէպէպ օլա-ճագ: Պու սէպէպտէն էն մալիւմաթտար քիմ-սէլէրին պէյանընա կէօրէ միլլի տէյիլ: Ճօղրա-ֆիաճա անվալը վէ մէվգիի հիսապա ալարագ մէրքէզի վէ մահսուտ պիր Արնալուսյուզ եափ-մագտան տահա միւնասիպ Թարիզ եօզ տըր: Պէօյլէ պիր Ալպանիա հուտուտու չէմալտա Տրին ըրմաղը աղզընտան, Ճէնուպտա իսէ Գալամօս նէհրի աղզընտան պաչլայըպ չէմալը շարգա տօղրու Կրամօս տաղ տիզիլէրինէ, անտէն Օթրիտա կէօլիւ տէ կէչէր: Արնալուսյու-լուզ Թէշքիլի ալէլիսուտուս պէօյիւք պիր Արնա-լուսյուզ Թասալվուրու հիշ տէյիլ իսէ Թարիխի պէօյիւք էհէմմիյէթի հաիզ օլաճագ տըր: Արնա-լուսյուզըն հարաքէթի վէ Իւսքիւպէ վէ Փրիշ-թինայա տօղրու իլէրլէմէլէրի հալը հազըր մուհարէպէսինի ինթաճ էյլէմիշ տիր: Ղիրա Ար-նալուսյուզուն պու հարաքէթի Գօնթ Պէրսթօլ տըն օրայա ատէմ ի մէրքէզիյէթ էսասը իւզէրի-նէ պիր իտարէ վէրմէքլիյի Թիւրքիայա Թէքլիֆ էթմէսի Պալգան հիւքիւմէթլէրինի իգնա էթմիշ տիր քի գաչ էտէճէք պիր տագիգէ պիլէ վագթ

հօգ տրը: Ալէլիսուսուս Թիւրքիանըն Արնա-
վուսլարըն պիր չօգ թէքլիֆլէրինի գապուլ
էթմէսի Պալգանլարը հէման տալրանմայա
թէչվիգ էյլէտի: Պալգան հիւքիւմաթընըն ֆիւ-
թուհաթը պէրյիւք պիր Արնավուսլուգ թա-
սավվուրուսու մահվ էյլէմիչ տիր: Եինէ տէ սի-
յասէթէն էլզէմ տիր քի օրանըն իսթիգլալի-
յէթի գապուլ օլունուկ, հուսուսլարը թային
օլունսուն: Շիմտիյէ գատար Արնավուսլուգ
Թիւրքիա մալիյէսի իւզէրինտէ պիր հիւք
իտի: չիմտէն սօնրա տախի մասրաֆընը գափա-
տամայաճագ տրը: իմտի պիր իսթիգրագ իլէ-
մի, հօգսա տիւվէլ ի մուազգամա թարաֆընտան
սէնէվի պիր իանէ իլէ՞ մի, նէ հօլ իլէ օլսա ու-
ֆագ պիր Ալպանիա թէչքիլի տահա միւրէճճահ
տրը: Շու հալտա Ատրիաթիգ սահիլինտէն կէ-
չիպ Տէպրէնին ճէնուպունտա Տրին ըրմաղընա
հէթիչմէլի վէ չէմալի հուսուսլու Տրին նէհրի
օլմալը տրը: Իչթէ պու հուսուսլու տախիլինտէ-
քի անճագ թապիի պիր Արնավուսլուգ օլուր վէ
իլէրիտէ միւնազամանըն էօնիւնիւ ալըր: Պէյն էտ
տիւվէլ իտարէյէ կէլինտիքտէ իլք իչ Ժան-
տարմա թէէսիսի տիր քի պունա Ավսթրիա վէ
իթալիա նէզարէթ էտէճէք օլսա մութլագա նէ-
թիճէսի մուհարէպէտէ գարար գըլար—Շէնգվիկ
Հօլսթայն մէսէլէսի կիպի: Պու սէպէպտէն
պիթարաֆ մէմլէքէթլէրտէն ատէմլէր կէթիւ-
մէլի տիր: Օստան սօնրա մուհիմմ իչ չմէն-
տիֆէր եափմագ տրը քի պու տախի թէհարրիյէ
միւհթաճ տրը:

Պուղարիսպանսա միտրիթ.—Պուղարիսթանը
պիլէնլէր անըն թէրագգըսը եալընըգ ասքէրի
տաիրէտէ օլմատըղընը վաղըհէն կէօրիւրլէր:
Պուղարլար մէարիֆ իչիւն սիւհա օլտու-
ղունտան զիյատէ փարա սարֆ էթմիչ տիր:
Պու կիւն մուհիմմ մէվգի թութան քիմսէլէրին
չօղու պիր քէօյ մէքթէպի խօճասը հալինտէ
պուլունմըլ տըրլար, սէնէ պէ սէնէ մէքեա-
թիպի իպթիտաիյէ արթմըլ, վէ գատիմ ատէթ
վէ իթիգատլար թէրք էտիլմիչ, ճինս թէֆ-
րիգասը գալտըրըմըլ վէ գըղլար տախի օղ-
լանլար կիպի միւսավի թէրպիյէ ալմըչլար տրը:
Սամաքովտաքի Ամէրիգա Միսիօնէր մէքթէ-
պի միւտիրի չէօյլէ եաղըյօր: «Արթըգ պիգ
Պուղարիտա իչ կէօրէմէյիգ: Խայր, սէ-
պէպ տիւնի թէասսուկ մէսէլէսի տէյիլ, ծնլար
իլէ րէգապէթ էտէմէտիյիմիգ տիր: Պիգ օնլա-
րընքի գատար եիւքսէք խօճալար կէթիւրիպ

մաաչ վէրէմէյօրըգ: Հիւքիւմէթ էվրօփայա
իխթիսաս իչիւն չօգ կէնճլէր հօլլատը վէ հօլ-
լայօր, լաքին Սօֆիա տարէլֆիւնունը պու-
կիւն օնա պիլէ իհթիյաճ պրագամմըլ տրը:
Պու տարիւլֆիւնունը իլք տէֆա պիր Րուսա-
լիմի պաչլատը: Միւսաիլէյհ Րուսիատան սիւր-
կիւն օլմուչ իտի, Պուղար հիւքիւմէթի անը տա-
վէթ էյլէտի վէ չիմտի Րուսիատան մէնֆի օլան
թալէպէլէր քէնտի թահսիլլէրինի պուրատա
իթմամ էյլէրլէր: Զըրա'աթ մէքթէպլէրի դա-
յէթ մունթագամ տըրլար, լաքին Պուղարիս-
թանըն մուվաֆֆագիյէթի նուսունէ չիֆթլիք-
լէրի թէէսիս էտիպ զիւրրաա տօղրուտան թէ-
էսիւր իճրա էթմէսինտէ տիր: Պունուն էն էյի
նուսունէսի իփէք պէօճէյի իչի տիր: Պուղարլար
չօգտան իփէք չըգարըյօր իտիլէր, լաքին իխ-
րաճաթ եափաճագ գատար տէյիլ իտի: հիւ-
քիւմէթ էճնէպի միւթէխասսալէր կէթիւրիպ պիր
սէնէտէ քիւլի թէպտիլաթ մէյտանա կէթիւր-
տի, վէ պիր սէնէտէ իսթիյար գարըլար եէնի
մէթօթլարը էօյրէնտիլէր:

Յրանսա վի Րուսիա.— Պաղէսթինտէ սիւ-
քիւնէթ վէ ասայիչ հիւքմֆէրմա տրը: Հարպ
սէպէպիլլէ իսլամ էհալի արասընսա հիչ պիր
հէյէճան ալամէթի կէօրիւմէյօր: Ումուստա
պի էսաս պիր գանն վարտըր քի ինկիլթէրրա
հիւքիւմէթի Պաղէսթինի Մըսըրա իւհագ էթմէք
թէչէպպիւսինտէ տիր: Հաթթա պիր գաչ կիւն
էվվէլ նէհուտիլէրտէն աղիմ պիր գալապալըգ
Ինկիլիգ ասքէրլէրի կէլէճէք տէյու սթասիօ-
նա կիթտիլէր: Պունտա չու գատար պիր հագի-
գաթ վար քի Նապուլուստան իսլամ Շէյխլէր-
տէն իպարէթ պիր հէյէթ Մըսըրա կիտիպ հիւ-
քիւմէթտէն Պաղէսթինի Մըսըրա իւհագ էթ-
մէսինի թալէպ էյլէմիչլէր տիր:

Ֆագաթ էօթէտէ Ֆրանսա՝ Սիւրիա թարա-
ֆընտա չօգ ֆաալիյաթ կէօսթէրիյօր: Ֆրան-
սանըն Միսթէմլէքեաթ վէ Պահրիյէ չիւքէթի
հէյէթի իտարէսի, Փարիզտէ իճթիմա էտիպ
չու գարարը վիւրմիչլէր, «Ինկիլթէրրա վէ Ֆը-
րանսա խարիճիյէ նազըրլարընըն, Թիւրքիանըն
Ասիա գըսմընտա տիւվէլի մուազգամանըն մէն-
ֆաաթ թէէմինիւնէ չալըյմայաճաղլարը պէյա-
նաթընը, վէ Մըսըրտա պիր թագըմ հարիս-
լէրին Սիւրիայը քէնտիլէրէ մագսէտ իթթի-
խագ էտիպ, Թիւրքիանըն թէմամիյէթիւնի վէ
Պէրլին մուհէտէսիլլէ Ֆրանսայա վէրիլմիչ օ-
լան խուսուսի իմթիյագաթը թահթ ը թէչիլքէ-

յէ իւզա էթմէք ազմինտէ պուլունտուգլարընը նազարը իթիպարէ ալարագ, պուլ թէմայիւլա-
թա գարչը փորթէսթօ էյլէրիզ, վէ Հիւքիւմէ-
թին Ֆրանսա թէէսիր վէ մէնաֆիինի օրատա
մուհաֆազա էթմէք իչիւն օլան թէչէպպիւսա-
թընա պէյան ը էմնիյէթ վէ խօշնուտի էյլէրիզ» :
«Շայէտ պազը անվալ Սիւրիայը Թիւրքիա-
տան այրըրաճագ օլուր իսէ, Ֆրանսա Հիւքիւ-
մէթի հազըր պուլունմալը տըր քի, Սիւրիա-
տա Օսմանլը հաքիմիյէթինտէն սօնրա Ֆրան-
սա հիմայէսինտէն պաչգա պիր հիմայէ թէէ-
սիս էթմէսին վէ պու մագսէտէ իճապըն-
տա Պէյրուլթա պիր գուվվէի պահրիյէ իրսալ օ-
լունսուն » :

Պու արալարտա Ֆրանսանըն Սիւրիատա
օլան մէնաֆիինտէն, Լիպանանա օլան ալագա-
սընտան, հաթթա Թիւրքիա խրիսթիանլարընը
Ֆրանսանըն մուհաֆազա էթմէք վէզաֆիին-
տէն տէ պահս էտիլմէքտէ տիրւ Հաթթա կէչէն
հաֆթա Ֆրանսանըն պաչ վէքիլի Մ. Փուան-
գարէ մէպուսան վէ Սինաթօս մէճլիսինտէ պու
խուսուստա պէյան ը էֆէհար էյլէմէյէ լու-
զուս հիսս էյլէմիլ տիր : Միւշարիլէյին պէյա-
նաթընտան անլաչըտըղընա կէօրէ 1909 տա
Սըր էտուըրտ կրէյ իլէ Մ. Փօլ Գամպօն արա-
սընտա Ֆրանսանըն Սիւրիատաքի նուֆուզ ու
մէնաֆիինէ տաիր պիր իթիլաֆ հասըլ օլմուշ
իտի իսէտէ, Ֆրանսանըն Տէրիսատէթ սէֆիրի
պու թէրթիպաթըն չիմտիլիք գապիլ իւլ իճրա
օլմատըղընը պէյան էթմէսի իւզէրինէ մէզքիւր
թէչէպպիւս եիւզ իւսթի գալմըլ իտի : Շիմտի
Ֆրանսա հիւքիւմէթի ֆուրսաթտան իսթիֆա-
տէ էտէրէք ինկիլթէրրա իլէ թէրթիպ էյլէ-
տիքլէրի խուսուսաթըն իճրասընա գալգըլըյօր :
Պու միւնասիպէթլէ կէօրիւնիւյօրքի, իւք չէյ
Լիպանան մէսէլէսի տիր : Լիպանանըն տաիսիլ
իտաքէսինճէ պազը իալահաթ կիրտիրիլմէք
իսթէնիլիյօր, վէ միւմքին իսէ պահր ը Սէֆիտ
սահիլինտէ պիր Մարօնիլէրէ պիր տէ Տիւր-
գիւլէրէ պիրէր իսէլէլ վէրմէք տիւլիւնըլմիւշ
տիր : Սիւրիատա օլան Ֆրանսըլ մէնաֆիինէ
տաիր էտէ Մ. Փուանգարէ չու սուրէթլէ պէ-
յան ը էֆէհար էթմիլ տիր : «Սինաթոս տէ-
մէքլիյիմէ հաճէթ հօգ տըր քի, Լիպանանտա,
խուսուսա Սիւրիատա պիգիմ էօթէտէն պէրի
պիր չօգ մէնաֆիինիւլ վար տըր. վէ պիլ պու
մէնաֆիին մուհաֆազա էթմէք նիյէթինտէիլ :
Ինկիլիլի հիւքիւմէթի օրալարտա ինկիլթէրրա-
նըն իւլէմէք նիյէթինտէ օլմատըղընա վէ Սիւ-

րիատա անըն հիւլ պիր սիյասի էմէլի օլմատը-
ղընա պիլի թէէմին էթմիլ տիր : Քէզալիք Մ.
Փուանգարէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի Թիւրքիա-
նըն Ասիատա թէմամիյէթ ի միւքիյէսինի հըֆզ
էթմէք իսթէր իսէտէ, քէնտիսինին տիւնեա-
նըն օ գըթասընտա անանէթլէ քէսպ էթ-
միլ օլտուղու մէնաֆիին տէ էլտէն գաչըրմաղա
րալի օլմագ իտիյինի թէէյիտ էթմիլ տիր :
Անլաչըտըղընա կէօրէ Լօրտ Քիչնէրին Սիւրի-
ատա պազը կիլիլ թէչէպպիւսաթտա պուլուն-
տուղընա տաիր վուգու պուլան շայիաթ պի
էսաս տըրլար :

Ճափօնիս վէ Գօրէս Խրիսթիանլարը — Գօրէ-
ատա Ճափօնիս հիւքիւմէթի Խրիսթիանլարը եէ-
նի գապուլ էթմիլ օլան եէրլիլէրի պիր սու ի
գաստ մէսէլէսինտէն տօլայը թագեիք էտիպ
անլէրէ իւքէնճէ վէրմէքտէ վէ օրատա թէրագ-
գը էթմէյէ հէնուզ պաչլամըլ օլան պու տինի
թէատտի իլէ մահվ էթմէյէ չալըլըյօր տէյուէվ-
րօֆա վէ Ամէրիգա զաղէթալարընտա պազը
իֆատէլէր նէչը օլունմուշ իտի : Պու եագըն-
լարտա Առքլուզ զաղէթասընտա Մր. Քէնըն
մէսէլէյի մահալինտէ թէֆթիլ էթմիլ օլարագ
մէզքիւր ազվիյաթը թէնգիտ էյլէմիլ տիր :
Մումաիլէյին իտտիաքընճա Գօրէատա Սիւրի-
սանտէ կիլիլ պիր ճէմիյէթ թէչէթիլ օլուն-
մուշ օլուպ, պու ճէմիյէթին ազալարը Ճափօն-
լու մէմուրլարը վէ Գօրէատա Ճափօնիս հիւ-
քիւմէթինէ թարաֆտար պուլունան մուգթէտիր
եէրլիլէրի թէլէֆ էթմէքլիյէ հատ էթմիլ տիր-
լէր : Փրէնս իթօ պունլարտան պիրինին (Խրիս-
թիան պիր ազանըն) եէտիլէ էօլտիւրիւմիւշ
օլուպ, հաթթա անլաչըտըղընա կէօրէ Ճա-
փօնիս թարաֆտարը պուլունան թիպէթլի-
լէրտէն տէ 926 նուֆուս թէլէֆ էթմիլ տիրլէր :
Շիմտիքի վալինին — Վիսգօնթ Թէրօյինին — ա-
լէյինտէ տէ պիր սու ի գաստըն թէրթիպ է-
տիլտիյի քէչֆ օլունմուշ տըր : Եիւզաէն գիյա-
տէ մազնուն ը ալէյիլէր իսթինթագ էտիլմիլ
օլուպ, պունլարըն պազըսը քէնտիլէրէ իւքէն-
ճէ վէրիլտիյինի խապէր վէրմիլ տիրլէր : Մր.
Քէնըն հէփ պու չէլէրի թէֆթիլ վէ թէհար-
րի էթտիքտէն սօնրա չու նէթիճէյէ կէլմիլ
տիր քի, Թիպէթլիլէրին սիւրէթինէ փէք իթի-
մատ օլունամատըղը ճիհէթլէ սալթ անլէրին
իտտիաքը իւզէրինէ իսթինթագտա իւլէնճէ
գուլլանըլտըղընա եաիստ Ճափօնլարըն Գօ-
րէատան Խրիսթիան միսիօնէրլէրինի վէ Խրիս-

Թիյանըղը տէֆ էթմէք նիյէթինտէ օլտուգլու-
րընր իսթինթաճ էթմէք ճախզ օլտամազ: Միւմա-
լիէյն քէնտի չախտի թէհարրիյաթը իւղէ-
րինէ թէնտիս էտէրէք իտաիս էտիյօր քի, ճա-
փօնիս հիւքիւմէթի իրիսթիանըղա մուխա-
լիֆ տէյիլ վէ միսիօնէրլէրի Գօրէյաւաան տէֆ
էթմէք աղմինտէ տէյիլ տիր, վէ մէմուրլար
մաղնունը ալէյիլէրին իսթինթազընտա միւմ-
քին մէրթէպէ առիլանէ տալրանմազտա պու-
լունմուչար տըր:

ՏԻՆԻ

Հէր ԿԻՆԻՆԻՆ ԽԵՏՄԷԹԻ

«Հէր կինին խըամէթի»! Ա՛հ, անտէն
օսանմըղդ, էլլէրիմիդ, գօլլարմըղ օսան-
մըղ, գալպլէրիմիդ, բուհլարմըղ օսանմըղ! Հէր
կինին խըամէթի նիյէ տէֆա էնտիչէ վէ
միւղալալարլա, էնտիչէ վէ մէյուսիյէթլէր-
լէ սօլու տըր: Արատըրա պու «հէր կինին
խըամէթլէրին» տէն աղաա օլուպ, Պէյթու-
լահաա բուհանլաթլա վէ իլահի շէյլէրլէ
ուղրաշմազ իսթէյօրըղ: Լաքին տօթլարլա՞մ,
հէր կինին խըամէթինի ունութմաշա տէյիլ,
անը տահա էյի անլամաղա չալլչաազ պիլա
չիւպհէ պիլիմ իչին տահա խալըրլը օլուր:

Վաղաա պաղէն պիղէ էօյլէ կէլիլ քի, «հէր
կինին խըամէթի» իպատէթ վէ տլանէթի-
միլլէ պիլիմ արամըղտա տուրան պիր հաիլ
տիր: Լաքին շունը պիլմէլլիլիլալ, մէզպահըն
գանունլարը հէր կինի իսթինթազընմըղ հայաթ
իչինտէ գայտ օլունմուշ տըր վէ գէմիլի հայա-
թըմըղն վաղիֆէլէրի անճազ սէմանըն գաի-
տէլէրինին թէրճէմիսի օլուպ կալընըղ, հազը
իճրա էթմէք իսթինթազ օլուր տէն անլարլար:

Ալլահ պիլի քէնտին տալէթ էտիյօր իտմինի
գալպլէրիմիլլէ հազմազ վէ քէնտի թէտալի-
լէրինի էօմրլէրիմիլլէ իճրա էթմէք իսթէյօր,
վէ պուըն «հէր կինին խըամէթինտէ» իճրա
էթմէյէ գարար վէրմիշ տիր: Տին՝ առի հայաթ-
տան այրը վէ անտէն երւքսէք օլան պիր շէյ
տէյիլ, անճազ հայաթ քէնտիս տիր: Վէ էյէր
Ալլահըն իսթէտիյի իւղրէ հաշալաճազ օլուր
իտէք, տին պաշաա պիր շէյ տէյիլ, անճազ
հայաթըմըղն բուհու տըր: Վաղաա տինտէ
պիրտէ փէք մուղատտէս վէ միւրթէֆի ուն-
սուր վար տըր, լաքին օ պվէ մէշըղ վէ
թօղ թօփրազլա տօլու օլան տինհաաաան այ-
րըմազ:

Յիսուս Քրիստոս տալէմէրլէ պիր շէյ էօյ-
րէթիսի իսէ օ տա շու իտի քի, առի հայաթ նէ
գատար մէշըղ, նէ գատար թօլլու տա օլտա
օրատա մէզպահ, օրատա իտէ կէօլիլէսի մէվ-
ճուա տըր: Անըն վաա էթտիյի իտէլաա հէր
կինին խըամէթինտէն այրը տէյիլ, օ իսթ-
միթսի իճրա օլունաճազ տըր: Օ խըամէթ պու
իտէլաա պիր մանի տէյիլ, պիր վաշըթա տըր:

Նիյէ տէֆա իսթմէք իրանի իտ տէնիլիլ:
Լաքին խըամէթ վէ էմէք քէնտիլլինտէն ի-
լահի տէյիլ տիր: Ատէմ սապահաաան աղաաա
գատար էտիր կիպի իչէտէ, երին օլապլիլ քի
Ալլահըն հուղուրըն հիչ պիր ան հիսս էթմէ-
սին: Լաքին օ պիր տէֆա քէնտի առի իչէ-
րինտէ պիր մէզպահ կէօրսին, օ գէման իչ իլէ
իպատէթ արատընտաքի իտէնտէք զաիլ օլուր:
Պիր տէֆա տալէմ հէր կինին խըամէթինտէ
պիր մէզպալիլլէթ, պիր էքմէք չապար կէօր-
մէքսին իսէ, օրատա Ալլահը քէնտինէ կէլ-
մէքտէ, քէնտինէ սէյլէմէքտէ, քէնտինի
տահա էյի էթմէքտէ կէօրսին իչթէ օ գէման
իչ վէ կինին խըամէթի իլահի օլուր:

Պիր քէլիմէ վար տըր քի, օնու մէշըղ
գէմանլարմըղտա, մատաի շէյլէրլէ օղրաշ-
տըղըմըղ սաաթլարտա զիլք էթմէյի միւնա-
սիպէթիլ սալարլա: «Թախախ» տիր օ քէլիմէ:
Պէլքի գանն էտիյօրըղ քի, հայաթըմըղ կի-
րաիլին սալին սաաթլարընտա, իպատէթ
իչին տիլ շէօլաթիլլէթ վազթլարտա Ալ-
լահա թախախ էտէպլիլիլլէ օ վազթլարտա
քի գալպլիլլէ հէտաա վէ ֆիլլիլլէ ալըղ
պուլունուր, վէ Ալլահ պիղէ սէօլլէր պիլ տէ
օնուն սէտաարըն իչիտիլլէ: Եվլէթ, օ վազթ-
լար մէտուա վէ միւպարէք գէմանլար տըր:
Լաքին էլէր թախախ իչիլի սալթ պէօլլէ գէ-
մանլարա հալ էտէրսէք, անըն էն պէօլլէք
մանաղըն անլամաճըղ օլուրըղ: Թիլլիլ պիլ
թէք ֆիլլ տէյիլ, տէվամի պիր սիթէթ տիր,
պիր թէք վազըա տէյիլ, տէվամի պիր հայաթ
տըր, Ալլահըն պիլիլլէ գալպլիլլէ սօզուն-
տուղու միւպարէք սաաթլին աղ բուհունը առի
էօմիլ թալպըղ էթմէք տիր: Հազըմըղտա
Ալլահըն թէտապլիլլէ պօշ արալըղլար հօզ
տըր: Հայաթըմըղտա սէմալի պատարըն պէր-
րազ, վէ իլահի մաթլուպաթլին մանաաար կէօ-
րինաթլիլ սաաթլար թէնին բուհ ալէյիլտէ
արգու էթմիլ վէ տինհա շամաթլարընըն
գուլարըմըղը տօլտուրտուղու վազթլարտա
պիղէ հարտըմ էթմէք իչին վէրլիլլէ տիրլէր:

հազարն վազիթլարտա ճինս ի պէշերին պու գի-
թապը օրթատան գալստըմասընա մինասիպէթ
հասըլ օլմայաճագ աըր, պէլգի անը թէնք էթ-
մէք հիշ պրի վազիթ ատէմլերին իշինէ կէլմէ-
յէճէք աիր 3, Պու չէջ ինկիլիպէր իջին սահի-
խէ, պիզ էրմէնիլէր իջին տահա նէ՝ գասար
գիլառէ սահիհաիր .

ՄՈՒԽԱԳԵՐԱԹ

ՄՈՒՀԻԹԻՆ ԷԶԷՄՄԻՅԵԹԻ

ՓՐՕՖ. 3. 8. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆ, ՄԷՐԶԻՖՈՒՆ

Մուհիբ (Միջավայր) թապիրիչէ պիր նէսնէն-
նին եախօտ մախլուզըն պուլունսուդու, վիւ-
ճուտա կէլտօյի մահալը, վէ ոլ մահալըն ալա-
մաթը ֆարիպէսի ոլան ֆիրդիշի, եախօտ մա-
նէվի վէ ախլագի գուվէթլէրի վէ թէնսիրլէ
րի սնլարըդ: Ալէմ ու ճիհանտա եէքսիկէթրինէ
պիւսպիւթիկն պէնզէյէն իքի ճիսմ հօգ սըր.
պէոյէճէ պու ախնեհատա տաթի պիւպիրինին
թամմ աջնի ոլան իքի մախլուզ պուլմագ գապիլ-
տէյիլ տիր: Պիղէ մալիւմ ոլան պիր գաւմըն
էֆրասուր ումուսի նօզթալարտա նէ գատար
պէնզէյիշ իրօյէ էթսէլէր պիլէ, խուուսիյէ
կէլինսիքատէ սնլէրին հէր պիրինի թէֆրիզ
էտէպիլիլիզ, էվրօփատա եախօտ Ամէրիգատա
պուլունան Չիլիլէրի կէօրէն պիր քիմէ «Աւ-
լէրին հէփսի տէ պիրպիրինէ պէնզէյօր» տէր,
լաշին սնլէր իլէ ուզուն վագըթ իւլֆէթ էտէն
արալարընսա ոլան ֆարգլարը գօլայճա կէօրէ-
պիլիր: Պիր հուվատա պուլունան գարընճալա-
րըն ճիւմլէսի պիր շէքլտէ վէ պէոյլաշիքատէ
կէօրիւնիւր, լաքին էյէր գարընճանըն կէօղիւ
վէ պաշգա հասսէլէրի իլէ սնլէրի թէֆթիշ
էտէպիլտէք հէր պիրինի այրը այրը թանըմայա
մուգթէտիր: Օլաճաղըդ Պու գապիլտէն ոլան
ֆարգլար վէ հաթթա ճինսլէրի վէ գապիլէլէրի
թէֆրիզ էյէյէն խատսիյէթլէրին էքսէրիսի մու-
հիթին թէնսիրիյէ իլէրի կէլմիյէր տիր:

Դայա վէ մա'տէն կիպի էնտաւը զայրը ուզ-
վլյէ պիր թաղըմ քիմիաւի վէ ֆիզիքի գա-
նունդարա քիւլլիյէն թապի պուպունուպ, քէն-
տիլէրէ մախսուս օյան շէքրաէն վէ խաստիյէթ-
աէն ֆարզը հալ կէյինէմէպլէր կիպի կէօրիւ-
նիւր: Մէտէլա, թաամ թուզունու թէֆթիշ էթ-
ախիմիդաէ կէօրիւրիւզ քի, թէրքիպլինաէ
23 տիրհէմ նարիուււ (ուօհուււ) մասաէ-
նի իլէ 35,5 տրմ. Քյոթին կազը պիլլէշիպ
58,5 տրմ. թաամ թուզու հասըլ ջլուր, նիս-
պէթ տաիւմ պու սրր, էքսիք գիլատէ օյմազ:

սէն Իսթէրսէն շիշէնին իշինէ հալլընդ 10 տրմ.
սօտիում իլէ 100 տրմ. զլօրին գօյ, անլէր
հինէ պիլաիքլէրի դանունա կէօրէ 23: 35. Յ
նիսպէթինտէ պիլլէշիլէր, պիր պուզտայ պի-
լէ ֆարդ էթ Ֆէդ, ֆաղլա զլօրին պօշտա գալլըր :
Լաքին պաչպա պիր ճիհէթլէ ֆարդ օլապիլիր :
Թաամ թուզու միւ.քէաապ, եանի թալլու զա-
րընա պէնպէր շէքլտէ ճէվհէլլէր թէչ.իլ էտէր .
պու ճէվհէլլէրին պէօյիւքիւյիւ իսէ մէվճուա
մատտէյէ, քէրաաթէյէ մէնուլթ սըր : Մատտէ
չօզ օլուպ ուզուն վաղըթ թէէսիր էաէրսէ,
ճէվհէլլէր պէօյիւք օլուր, մուղայիլի հալտա
քիւչիւք գալլըրլար : Պու ֆարդ մոսհիթին թէէ-
սիրիլլէ մէյտանա կէրմիշ տիր :

Ուզվի մախրուգաթի տա, հանի նկարթաթտա, հայվանաթտա վէ ինսանտա՝ վիւճուա ֆարգլը աղալարտան իպարէթ օլուպ, հէր պիր ալէթ ֆարգլը հալլէր վէ թէնսիրլէր թահթընտա ֆարգլը սուրէթտէ իչէյէպիլիր: Շու հալտէ ալանըն սադորը ալթարգէս գապիլիյէթվէ ինթիմալիյէթին էնվաը տախի օլ տէրէնէ արթարքի շիմսիքի մալիք պուլունսուղունուղ իլմէր իլէ չու թէնսիրին նէթիճէսի թամ չու օլաճապ տըր տէմէք սալքի գապիլ տէյիլ սիր: Մէսէլա պիր գարիուզ թօխումունու եէրէ տիքէլիմ: Պունտան մէյաանա կէլէճէք մէյվէնին թէշքիլինէ խըամէթ էտէն հալլէր թօփրապ, բութու պէթ վէ հէրարէթ սիր: Լաքին նէ՝ դատար ֆարգլար միւմէին սիր: Թօփրապ սէրթ հախա եուճապ, պալչրգլը հախաո գեւմու, սէմիդ հախաո հավան օլապիլիր, մահալլին իգթիզանրնտան հաղմոր աղ հախաո չօգ, սուլյու սօղուգ հախաո սըճապ, թէմիդ հախաո պէսլէյիճի մատտէլէր իլէ սօղու օլապիլիր, իգլիմի իղթիզանրնտան հէրարէթ աղ հախաո չօգ, տէվամի հախաո դայր ր տէվամի օլապիլիր, պու հալլէրին եէքիւնիւ ճէսա մէճէ, շէքիլէ, րէնկէ վէ լէգլէթճէ երւղլէրճէ ֆարգլար հուսուլա կէթիլէյիլիր:

Իմ տի մուհի թին թէ էսիրլնի թէ ֆելիչ ու
միւթ ալէայա ալտըդոտա արթոտէ՛լ հոգի ալարը
թէ հոգիդ էթմէ իրիդ :

1. — Բեռուսի (Սըզդից), «Թուրքիոն արգընտան սէյրէյի մագպուլ», տէյլւ Թուրքսէտէ պիր զարպը մէսէլէմիպ վար սըրը Պու՝ իշմէ Թէպէյիւն էթմիշ հագիրգաթլարտան սըրը, Ուզվի մախլուգաթ վիւճուսալնալադըթ օլան դըստալը Թօփրագտան, սուսման վէ հալաւտան ալաճագ տորը պու մէնպալար կէնիշ օլուսա՝

Թապիր չօգ դրտա ալընըր, տար օլտուգլա-
րընտա՝ դրտա ալ օլուր հախօտ քիֆայէթ էթ-
մէզ. Սէյրէկ էքիլէն պուղտայ զիյատէ տանէ
սէօքէր. սէյրէկ էքիլէն թուրի, գօճապաշ,
փաթաթէս, սօղան վէ սաիրէ տահա իրի վէ
տահա լէզիզ օլուր. սէյրէկ պիթէն չիչէքլէր
տահա կիւզէլ, իրի վէ լախալը օլուրլար:
Սէյրէկ տիքիլէն իւզիւմ վէ ախէր մէյվէ ֆի-
տանլարը տահա գուզվէթլի, մէյվէլէրի տահա
չօգ, տահա պէօյլաք վէ լէզիզ օլուր: Սըզ էք-
մէք վէ տիքմէքլէ թօիրաղըն գուզվէթի
թէշ տիւքէնիր, սու քիֆայէթ էթմէզ, վէ
նէպաթըն թօիրաղտան քիֆայէթ թէշքիպաթ
նէշի էթմէսի իչիւն էլզէմ օլան հալա վէ հէ-
րարէթ՝ շէօշլէրէ էյլէն վատըլ օլամազ: Շէօյ-
լէքի սըզ տիքիլէն պաղլար վէ պաղչէլէր ալ
զէման զարֆընտա ֆարըրլար վէ մէյվէսիզ գա-
լըրլար: Իւզիւմ տամասընը վէ մէյվէ աղաճա-
րընըն տալլարընը պուտաճաղտա մագաէտ՝
սըզլըղա գարչը չալըշմազ սըր: Տալլար էք-
սիլմէքլէ մէյվէ էքսիլմէզ, մուղայիրի հալ
պազի գալան տալլար տահա էյի մէյվէ վէրի-
լէր: Մէյվէնին մըգտարընտան զիյատէ իրիլի-
յինէ վէ լէզլէթինէ էնէմիլյէթ վէրէն պաղ-
պանլար՝ անճազ աղաճըն սըշարը թարաֆըն-
տա պուլունան մէյվէլէրի պրագըլ, իչ տալ-
լարտա, կէօյլէտէ պուլունանլարը տահա ու-
ֆազ իքէն գօիրարըրլար: Կիւզէլ չիչէք կէ-
թիլտիր մէյվէ թէրազլը օլան քիֆայէ տախի պիր
ֆիտան իւզէրինտէ չօգ չիչէք պուլունաուր-
մազ, իլա պիր գըրմէնը տահա զօնչէ իքէն
քէսէր քի պազի գալանլար տահա իրի վէ
գուզվէթլի օլապիլսինլէր: Թապիրաթտա աղաճ-
լարըն հաիրազլարընտա տախի այնի թէրթի-
պի կէօրիւրիւզ, պիր տալ իւզէրինտէ պուլու-
նան հաիրազլար պիր սըրա իւզէրինտէ օլմա-
յըլ՝ ուֆուզի տալլարը օլան աղաճլարտա,
մէսէլա գարաաղաճտա, գարչը գարչըյա իքի
սըրատա տիքիլմիշ տիր: ալ չօգ ափուտիլյէ
մէյյալ օլան տալլարտա իսէ՝ 3, 5, 8, 13 հա-
խօտ զիյատէ սըրալար թէշքիլ էտէրլէր, վէ
հէր պիր սըրա տիկէրինտէն պիրազ հօգար-
տան պաշլար, չէօյլէքի իքի հաիրազ հան հա-
նա հախօտ իւսթիւսթէ հազըն պուլունաազ,
վէ հէր պիրի գօլայճա կիւնէլ վէ հալա ալա-
պիլիր: Սըզլըղըն նէթիճէսի նէպանի նէպա-
թաթ ալէմինտէ շու օլուրքի՝ պաղը տայանըզլը
հախօտ արսըզ նէվլէր՝ գաիֆ նէվլէրին զը-
տաւընը զասպ էտէրլէր, արսըզլար գուզվէթ-

լէշիր, զաիֆլէր կիթաիքճէ տահա գաիֆ գա-
լարազ՝ էնճա՝ թէլէֆ օլուրլար: Մինթազաի
հարլէտէ հէրարէթին վէ ըուլթուպէթին զանի-
մէթի՝ թօիրաղը օլտէրէճէ միւնպիթ գըլար քի՝
հիւզլէրճէ նէվլէր վէ պինլէրճէ ֆէրալէր այնը
մահալը գապթ էթմէք իւզրէ պիրպիրլէրիլէ
րէգապէթտէ պուլունուրլար: Չաիֆլէր՝ գուզ-
վէթլիլէրին կէօլկէսինտէ հաշայամայըլ էք-
սէրիյա հէլաք օլուրլար: Լաքին պազըլար
գուզվէթլիլէրէ մէլճա հալինտէ միւրաճաթ
էթմէքլէ կէչինմէնին հօլունա պուլմուշար:
Պաղըլար աղաճլարա սարըլըլ 10, 20 մէթրօ
վէ հաթթա 100, 200 մէթրօ ուզաղա վարըլ՝
էնճամիւնէչի կէօրմէյէ մուվաֆֆազ օլուրլար,
տիւքլէր տալգալուզլուզ էտիպ՝ գուզվէթլի
գօնչուլարընին իւզէրինտէ մէսքէն գուրարլար,
վէ մանթար կիպի գասուլգտան խախօտ կէօք-
ճէ վէ իյլէմպէճ կիպի, աղաճըն թա էօղլուն-
տէն զըտա էմէրլէր, քէնտիլլէր պէսլէնիր, լա-
քին պէսլէյէն աղաճ էքսէրիյա գաիֆլէնիր վէ
էնճամ միւտաֆիթիլէրիլլիյինէ պէտէլ թէլէֆ
օլուր: Պու գալղա միքրօպլար ալէմինտէ պի-
լէ վուգու պուլմագտա տըր: Պիր՝ մահալտա
չօգ ճինսլէր, հախօտ այնի ճինստէն չօգ ֆէրա-
լէր պիրլիքտէ պուլունուրսա, ումուլմէն ճիւմ-
լէսիտէ ինգրազ պուլուր հախօտ պիւսպիլիւն
թէլէֆ օլուր: պէօյլէճէ չօգ խաթթէլիքլէր իւք
սիրայէթլէրինտէ գուզվէթլէ հիւճուճ՝ էտէրլէր
իսէտէ, միքրօպլարը կիթաիքճէ գաիֆլէնիպ՝
էնճամ զիյանսըզ օլմայա հիւզ թուլտարլար:

Հալմանաթ ալէմինտէ այնի հալլէր միւշա-
հատէ օլունմագտա տըր: Պունլարտա տախի
սըզլըղա պիր հուտուտ վար տըր: Պիր մահալ-
տա պիր ճինստէն չօգ ֆէրալէր պուլունուրսա
թաթ էքսիլիր, իմտի հա պաշգա պիր մահա-
լա հիճրէթ էտէրլէր, հօգտա թէլէֆ օլուրլար:
Գարընճալարըն կէնի զիւրիլլէթի հէրալէն կէրէ
նազլը մէքիւն էթմէքլէ, հախօտ կէնի միւս-
թէմլիքիաթ թէլէսիա էյլէմէքլէ տիր: Չէքի-
կէլէր, ֆարէլէր վէ Աֆրիկանըն ճէյրան նէվ-
լէրի պիր մահալտա կէմէրի էքսիլտիլլիյինտէ՝
տիւքլէր մէրալար արամայա չիգարլար: Նէպա-
թաթ հազգընտա զիքր օլունաուզու կիպի՝
հալմանաթըն տախի նիչէլլէրի տալգալուզլուզ-
լա կէչինիրլէր:

ՄԱՍԱՆԸԼԱՐ ՎԵ ՍԱԼԸ ՃԵՏԻՏ

ՊԱՏ. 4. 3. ԻՍԹԱՆՊՈԼԼՈՒԵԱՆ, ՏԵՐԻՍԱՍԵԹ

- 1 Է՛յ Սալը ճէսիս, եզելի սէյրահ, սեն սեժա՛ կելիսն,
Վիրուսիսն իյէ Արզը՝ սերափա սեն խենսան երսին,
Պու կիւն վեճիկնսեն հեր տիյէ նուրը իւրիս պախը երսին,
Էյ վա՛հ եալընըզ պեն գալսը՛ պեօյէ տիյի վիրանէ:

- 2 Ճիւղէ ազվարդէ եեք տիյ եեք գեպան պեն տէ մազիտէ,
Հեր վիրուս եսեն սալը ճէսիսի գոշում քեպմիյէ,
Սանըր՛ քի պեն տէ նախօյ օյուրը՛ յուքը ճելիյէ,
Էյ վա՛հ քի գալսըմ իշքէ քենի տէպ պեօյէ վիրանէ:

- 3 Կելցի սենելեր նիւէք սալարագ հեր պիր քարամա,
Պէյապան յեօյեր պիրիսնիս եզնար, կիւղ ու կիւղզարա.
Ինար ետիցի վիրանէ միյիյէ յըզը մէյսանա,
Պեն իսէ էյ վա՛հ շու գեմիկերտէ գալսըմ վիրանէ:

- 4 Կեօզիւ՛նտէ գան եաշ, պաղըր՛նսա եարէ տենդեր պեօյէ,
Սիրիսնիպ կեզի՛ւ, է՛յ գե՛նան սենին իսաք ի փալիկնտէ,
Եիւզ պին ահ իյէ իսքի՛ տաս երսիւ, ա՛ննա նաժի՛ւն.....
Աղլուրը՛ հալա քիւղեր իշինտէ գալպիւ՛ վիրանէ:

- 5 Եանըյօր վարան պազ, նար իշինտէ՛ պիր ՚իւղ ի քիւղնան,
Ֆերեւա ետիյօր տերելեր, սաղար, վասիյեր ալ գան.
Եերտէ եաքըյօր քեմին մեզարաթը եիւզ պին եվճիվան,
Եվյէ երզըյօր, օճագլար տեօնիս, հեր եեր վիրանէ:

- 6 Է՛յ Սալը ճէսիս սեօյէ, շու պենիւմ քեօնն եարեմէ,
Պիր նաժի իշան, պիր շաժի մերհեմ եօօզ մը տը սենտէ.
Էպա՛րն կիպի պենի միկնտէքտէ քերք ետիպ կիք՛ն,
Դուտուրն իյէ ինարէք պուլըն եօ՛րիւ՛ վիրանէ:

* *
*

- 7 “Էլլերիւ՛ տօյու Հագզըն պի փալան յուքը խազնեսինտէն,
Պունըարը ինսա էյնեմէք իշին իշքէ կելսիւ՛ պեն,

Պենիմ արայա՛ւ հեր գէս իշխան սիր, եօզ սր պեն վե սեն,
Անճագ հեր քայիպ ֆենսի քաշեպինճանճան եր՛նէի:

- 8 “Է՛յ սեժիկ ճիղեր, հնչամո՛ւն սախի հեղի պենիմ կիպի
Կէլիպ ասնա սա թօռ ելլերին քագսի՞ Էլլեսի:
Ի՛նչի զապահար սենե՛տ սիր եկեր զաշքնա քեհի,
Խսերսեն Քէլան՝ պունը իթիրա՛ւ, իշան եր՛նէի:

- 9 “Պի՛ր զըս՛նք ի՛նար, ճիկերին ին՛ննդ եր՛նֆյե վարան
Սէլա՛նք պոշխա՛զ, եոս զալոր վիրան, եինե փերիշան,
Մոսսվար նե՞՞ սիր. պիղնէի պունը հնալի, ալան,
Հերֆես մի՛ֆի՛՛ գօշխաղս սերպեսք մեյսան եր՛նէի:

- 10 “Եալլնդ գըլո՛ճ, քո՛ւն քիւժեֆ սենի ի՛նար եսե՛նեզ,
Ձոլ՛ու ճենալեր տոսքոճա վարան մոր եիւզիւ կեօր՛նեզ:
Հիւնեքիզ էլլե՛տ ասարք ժիւնուն ինսաւ եսիլնեզ,
Նոր ը հի՛ֆեքլե եվվեյ քեճնիզ ի եզնան եր՛նէի:

- 11 “Է՛յ ելե քուր՛ուշ աւալեք իլե ոխուվեք հե՛նրան,
Եալեր օյտունար, Օւնանդ, ասնա պու իֆի ճենան,
Ճիսսի իքիլա՛ւ, իքքինաս իլե հեր սն փիր սիլան,
Թեասսիւղ, գուրո՛ւ վե իսքիստասս իտան եր՛նէի:

- 12 “Վա՛զ կեյ ‘Ինչալլա՛ն հե՛նե ‘Մաշալլա՛ն տէլիպ տուրազան,
Պիւսզսա արքո՛ղ ի՛Քաղս էլլե ֆեհիլնի իս՛նան.
Ան՛ զարնե՛ն տօ՛ւազ լա՛ւ իլե փիշեն եաղը փիլաւսան,
Վաս իլե ինսան պիւլիֆսե՛ն ճօշուպ քուղեան եր՛նէի:

- 13 “Թարիզ ի նեճար հազիզաքսա սր ճիւղե՛ն ազվա՛ն,
Սեօղէլին վարաւ պունա իքիրա՛զ, ես սա իսքիսնա.
Կի՛ր պու քարիզե, սեն տե՛ն պուրսըն տերսինե՛ն տեվա,
Անճագ ֆի հեղի պու իսքսարսընա ի՛նան եր՛նէի:“

ԻՆՃԻԼԻ ԷՐՄԵՆԻ ԲՈՒՀԱՆԻ ԽԱՏԵՍԵԼԼԻՐ ԵԼԻԹԵՏԻՐՄԵՆԻՆ ԼԻԻԶՈՒՄՈՒ

«Կոչնակ» ըն 1912 Օգ. 17 վե 24 թարիսիսի նուսխէլէրինստէ պալատէքի սէրնամէ վե Կ. Ս. Մանսկան իմզասըլէ նէչր օլունան իքի պէնտալէրի սիգգաթ իլէ օգուսուդ: Պու մատտէ պուզէմանտա քիլիսալարըմըդ իչին հայաթի պիր մէսէլէ օլարըդ կիպի, մուհարրիբ էֆ. ինթիյաճը վէ անըն, տէֆի շարէլ, րինի պէրուպ վէ աօլուն սուրէթտէ պէյան էյլէմիշ տիր: փարմաղընը հարանըն թամմ իւսթինէ գօմուշ իտիյի գօլայճա թէսլիմ էսիլէպիլիւր: Սիւմարիլէյն կէնճէլէրի բուհանի իշաէն կէրի տուրտուրան մուհիմմ սէպէպլէրի գիքը էյլէտիյի սըրատա, պիր տէ պէյան պուշուրմուշ իտի, քի պու պէճիտ ինթիյաճըն տէֆի իչին գէմանըն ֆիքըրի, սիյասի, ախլագի, տինի վէ իւնսի աշվալըն իւճապաթընա ուշղուն, վէ կէնճէլէրի էվրօփա վէ Ամէրիգա իլմ ի իլահիլէրինէ կիթմէք հէվէս վէ քիւլֆէթինտէն աղատ էտէպիլէճէք վէ միւգթէտիր վաիլլար եէթիշտիրէպիլէճէք մէրքէպի — վէ օ տա իսթանպօլտա օլտար էնսէպ կէօրինէն — պիր եիւքսէք իլմ ի իլահի մէքթէպիլլաղըմ սըր: Պու սոն նօգթայը պիր աղ միւլթալաա էսէլիմ:

Մէրքէպի պիր իլմ ի իլահի, օ տա իսթանպօլտա: Պու ամէլի մի տիր, ինթիյաճը տէֆ էսէլ մի: Պու վէ էմսալի խուսուսաթըն հալընը վագթա թէքը էսէրիլ: Շայէտ էօյէ պիր թէշպպիւս օլտա վէ միւլէյսսէրիլք տէ էլտէ էտիլսէ, նէթիճէսի մէմուլ օլունան կիպի օլու՞ր մը, պու տա չիմսիլիք գալըն: Անճաղ շուպէնսի հաղմագտա մագսէտիմիլ կէօսթէրմէք տիր, քի չիմսի պօշ օլան մինպէրլէրիմիլ իչին էլվէրիլի վէ գէմանըն իճապաթընա քիւսֆի մուգթէտիր վաիլլէր եէթիշտիրէն պիր իլմի իլահի մէքթէպի վար սըր: Մարաշտա պու մէքթէպիլն՝ չէհրին էն կիւպէլ մէվգիլինտէ, ապուհապտար փէք լաթիֆ պիր եէրինտէ, եէնի վէ մէգաղա մուվաֆըդ հափըլմըշ օլան պինտաւը, գաննըմըդճա իլմի իլահի տաիրէսի իչին պու մէմլէքէթտէ երկեսնէ սայըլապիլէն պիր եէր օլուպ 3300 ճիլտ թագէ վէ գըյմէթլի քիթապարը հալի վէ տաիմա պէօյիմէքսէ օլան պիր քիւթիւպիսանէսի, վէ իքիսի էճնէպի վէ իքիսի եէրլի տէօրթ մուալլիմի վար սըր: Փրօկարամճա պու մէքթէպ, Ամէրիգա վէ էվրօփաաա հալ սէնէլիք միւստէթ ի թահսիլիյէ իւղէրինէ միւլէսսէս հէր հանկը պիր իլմի իլահի մէքթէպիլնտէն կէրի պալմաղ: Պու մէքթէպէ գապուլ օլունաճագ թալէպի հէր հալտէ պիր գօլէճ մէգունու օլուպ՝ էվլէճէ պիր միգտար տա Եունանիճէ էօյրէնմիշ օլմալը սըր: պիր

Ֆիքըր տէ վար, քի պուստան սօնրա թալէպէտէն գօլէճտէ իքէն պիր միգտար տա իպրանիճէ էօյրէնմէսի թալէպ օլունաճագ սըր: Պու մագսէտին հուսուլի իչին գօլէճէր իլէ պիր իթիլաֆա կէլմէք տիւշիւնիյուր: Իւշ սէնէլիք միւստէթ ի թահսիլիյէմիլտէ, տինին ֆիլսէֆէի, էսկի վէ եէնի Ահաըն իլմի իլահիսի, քիլլտա թարիսի, իլմի իլահի ի մուսթալամա, իրիւթիան իլմի տիւլագը, սօսիլօճիսի. տինի ֆհսալունի, ուսուլը մէվիլէ, չօպանլըդ, միսիոնէրլիք թարիսի, էրմէնի քիլիսանըն թարիսի թալլիմաթ վէ 'այինլէրի, էսիանը դայրի իրիսթանիյի վէ պիլիսաստա տինի իսլամըն 'ագաիսի վէ սաիր մէվատտը տինիյէ թէտրիս վէ թալիմ էսիլիւր: Հէր Շարաթ կիւնիւ թալէպ մուհիմմ մէվատտա տալը ինթիմանլէ հաղըրլանմըշ նութղլար վէ վաղար գրաաթ վէ իրատ էսիլիւր վէ անլէր մուալլիմուն թարաֆընտան թէնգիտ իտիլէր: Վէ պու սոն իքի սէնէտէ Ուրրաթ աղչամլարը մէքթէպիլն սայօնունտա մէքթէպէ 'աիտ վէ 'ուսիմաա աղըդ նութղլար իրատ էսիլմիշ տիր, քի անլէր հէյթ ի մուալլիմուն վէ մէմլէքէթտէ պիւլուսնան եէրլի վէ էճնէպի սահիպ ի գթիտար թարաֆընտան խուսուսի մատալէրէ տալիւր չօգ էմէպէ թէտարիք վէ իրատ էսիլմիշէր տիր:

Էմր ի թալլիմտէ պու մէքթէպ քեամիլ հուրիլիլ մէսլէքինէ րիայէթ էտէր, աւրը հաղըրըն թէնգիտաթ վէ անլէրին նէթաթիլին հիշ կիլլէմէշ: Հիւ պիր էֆէհարըն շակիրալէրէ իտալէր վէրիլմէսինտէն ինթիլաւ էթմէք: Պու մէքթէպիլն պիր մէղունու տիշարտա տինին լէյնիտէ հա ալէյնիտէ իչիթտիյի հիշ պիր էնի ֆիքըր հա թալլիմէ թէսատիւֆ էթմէք: Տօսթ վէ տիւլմէնլէր թարաֆընտան Ք. Մ. է տալի հէփ աշնիլէնլէրի դաթէն մէթքէպտէ իչիթմիշ օլուր: Աւրը հաղըրըն, տին 'ալէմինտէ մէվգիլ ի ինթիշարա գօնուլմուշ հէր մէսէլէտէն իտալէրտար սըր: Չէմանիմիլտէն էն մէշհուր Ալման վէ ինիլիլ մուհարրիլլէրին թէէլիֆաթը էլլէրինէ վիրիլիւր: Վէլհաւըլ էվրօփա վէ Ամէրիգա իլմի իլահիլէրինի մէքթէպլէրին փրօկրամլարը, պու մէմլէքէթլին քիլիսէվի աշվալընա թաթպիլը էթմէք սուրէթիլէ, թալլիմ էսիլիւր վէ գապուլ էտէճէքլէրի էֆէհար խուսուսընտա թալէպէ հուրը պրաղըլըր: Այնի վագթաա կէրէք շակիրտանըն աշվալը րուհանիյէլէրի վէ կէրէքսէ քիլիսալարըն պիլիսաստ րուհանի ինթիյաճլարը իտալըրտան չըգարըլմաղ: Բուհանի իտալմէլէրին քիլիսալարտա օլաճագ իըտմէթլէրինտէն աւըլ մագսէտն ճէմիլլէթլէրի րուհանիճէ պէսլէմէք իտիլի տաիմա թէէյիտ էսիլիւր:

Աճէպա շու մէքթէպ չիմտիյէտէք քէնտի
էմէյինին նէթիճէտիյէ պու տէնիլէնլէրի իս-
պաթ էթմի՞ն մի տիր: Աճէպա Մանավեան է-
ֆէնտինին տէտիյի սահի՞ն մի տիր, քի չիմ-
տիյէ գատար Կիլիկիատա էն մուհիմ մինպէր-
լէրի իշղալ էթմէք վէ ճէմաաթլարա գոնսցոն
վէմէք իշիւն վաըզլարըն Ամէրիգա վէ էլրո-
փայա կիթմէլէրինէ մէճպուրիյէթ հասըլ օլմուշ
տըր: Հիշ տէյիլ իսէ Կիլիկիա իշիւն պուռու
սահիհ զանն էթմէզիզ: Վազաա Կիլիկիատա
տախի թահսիլ իշիւն խարիճէ կիտիպ կէլէրէք
մուհիմմ մէվզըլար իշղալ էթմիշ վաըզլար պու-
լունմուշ տըր, ֆազաթ սնլէր իլլա պաշգա
հէրլէրտէ թահսիլ էթմիշ օլաըզլարը իշիւն
մուվաֆֆազ օլմուշ տէյիլ տիրլէր: Անլէրտէն
չօզլարը տահա էվրօփա վէ Ամէրիգայա կիթ-
մէզտէն էվլէլ՝ էն մուհիմմ ճէմաաթլարը սէ-
նէլէր իլէ վէ քէմալը մուվաֆֆազիյէթլէ ի-
տարէ էթմիշ տիրլէր: Անլէր պիր նէվ թէպ-
տիլաթ հա թէզեհտի մալիւմաթ իշիւն պիր
հա զիյատէ սէնէլէր տիշարը կիթմիշլէր, հօդ-
սա, քիլիսալարը՝ պիզիմ չօպան էսքիտի,
վազլարը պիզի իզնա էթմէյօր, կիթսին ալիմ
օլսուն տա կէլսին տէմէմիշ տիրլէր: Չաթընտա
փէք օ գատար մուվաֆֆազ օլմայան պազը
վաըզլարտա խարիճէ կիտիպ կէլմիշլէր վէ էվ-
լէլքինտէն զիյատէ մուվաֆֆազ օլմուշ տէյիլ
տիրլէր: Վէ պուռնտան ագտէմ վէ չիմտի Այն-
թապ, Քէսապ, Հալէպ, Ձէյթուն վէ սաիր քի-
լիսալար տա փէք միւլէսաէր չօպանլարըմզ վար
տըր, քի սնլէր սալթ Մարաշ իլմի իլահի
մէքթէպինի պիթիւրմիշ տիրլէր: Պաշլար տա-
հա օն սէնէ իլէսէլէր գալի իթիմաաթըմզ վար
տըր, քի քիլիսալարը Պիզիմ պուտուէլի ար-
թըզ էսքիտի, տէմէյէճէքլէր տըր: Պէն էվ-
րօփայը կէտրտիւմ. վէ էն պէյիլ իլմի իլահի
մէքթէպլէրին պիրիսինտէ իքի սէնէ պուլուն-
տում վէ սաիրլէրին տէ փրօղրամլարընը միւ-
թալէա էյլէտիւմ: Անլէրտէ իլք իւշ սէնլիք
միւտտէթ ի թահսիլիյէ իլէ իշի պաշլայանլարը
պիլիւրիմ, միւթէվէֆֆա Մր. Սանտրքսըն պու
մէքթէպին մէզոնլարը իլէ էվրօփա վէ Ամէ-
րիգա մէզոնլարը հազգընտա պիր զէման տէ-
տիյինին սահիհ օլաըզընը պուլմուշըմ, հանի,
«էվրօփա վէ Ամէրիգա իլմի իլահիյաթ մէզու-
նանըն վասաթ տէրէճէսի՝ պուրատաաքի մէզու-
նանըն վասաթընտան հիշ երւաքէք տէյիլ տիր:
Անլէրտէ նամտար օլանլար իլմի իլահիին իլք
միւտտէթ ի թահսիլիյէլէրինի պիթիւրիպ պիր գաշ
սէնէտէ իշիտիքաէն սօնրա, հալ ու քէյիլիյէթ-
լէրի միւսաատէ էյլէտիլինտէն, թէքրար պիր
մէքթէպէ կիտիպ՝ պիր միւտտէթ խուսուսի
տաիրէլէրտէ կէնիշ միւթալէատա պուլունու-

յօրլար. Պիզիմ վաըզլարտան տա պուռու էտէ-
պիլէնլէր օլսա պուռու միւնասիպ սայմայան հիշ
պուլունմազ զանն էտէրիմ, իսթանպօլտա պիր
իլմի իլահի մէքթէպի, օ տա էն էյի նէվինտէն
օլսա, օրատա տախի իլք իւշ սէնէլիք միւտ-
տէթ ի թահսիլիյէլէր պիթիւրմէսի՝ պիր վաըզա՝
պիր միւտտէթ իշէտիքաէն սօնրա խուսուսի
պիր տաիրէտէ թէզեհտի մալիւմաթ իշիւն
օրատա հա պաշգա պիր եէրտէ պիր միւտտէթ
թէքրար միւթէաալէա էյլէմէսի լուզումունու
մէյտանտան գալաըրմազ զանն էտէրիզ: Խիւ-
լասա ի քէլամ՝ տիյարըմըզտա մուզթէտիր
վաըզլար հէթիշտիրմէք իւշիւն իսթանպօլտա
պիր մէքթէպի իլմի իլահի մէքթէպինին հա-
փըլմայնա պէկէմէյէ հաճէթ հօգ սըր: Քէն-
տիլէրինի Րապպըն իշինէ վազֆ էթմիշ միւ-
թէալլէմ կէնճէր պուլունմունլար: Իշթէ՝ մուն-
թազամ մէքթէպ, կէնիշ քիւթիւպիսանէ, ամէլի
սուրէթտէ իսթիֆատէ էթմէք իշիւն Մարաշ-
տա իւշ պէօյիւք վէ գալապալըլը քիլիսալար,
Կիրապի մէքթէպլէրի, կէնճէր Խրիսթեան չիւ-
քէթի քէնտիլէր իշիւն հազըր տըր: Վազ վէ
նութգ էթսինլէր, տէրս վէրսինլէր, չախսի
միւսաալէպլէրտէ պուլունմունլար օգուսունլար:
Հէր շէյ իշիւն կէնիշ ֆուրսաթ վէ մէյտան վար
տըր:

Կէրէք պու մէմլէքթին պէօյիւք ճէմա՝
աթլարը վէ կէրէք միւթէալլէմ կէնճէրի վա-
թանըն քիլիսալարընտա իշէմէյէ թէշվիզ էթ-
մէք իշիւն Ամերիգատա ինճիլի իթթիհատըն
թէշվիլ էյլէմիշ օլաըզը հէնի հիլէթին պու
պապտէ մուհիմմ պիր ֆարզլարը վար տըր,
հանի, հէր եէրտէ օլաըզը կիպի տիյարըմըզտա
տախի, իլմի իլահիյէ կիրէն չայիրտլէր ալէս-
սիլիյէ փէք ֆազիւր տիրլէր: Գօլէճի պիթիւրէ-
նէ գատար սնլէրտէն չօզլարը պիր միգաար տա
պօրճ էթմիշ օլույօրլար: Միւտաէթ ի թահսի-
լիյէլէրի էմնասընտա գալըրմազա մէճպուր օլ-
աըզլարը քիմսէլէրի տէ օլույօր: Մէքթէպտէ
իլէն միւթէնէվլի հէվաթի զարուրիյէլէրի
պուլունույօր: Իլմի իլահի մէքթէպի՝ պու
ճիւմլէ խուսուսլարտա անլէրէ եարտըմ էտէ-
մէզ: Օ անճազ թաամիյէ վէ չամաշըր վէ էմ-
սալի իշէրէ քեաֆի օլաճազ տէրէճէտէ մուա-
վէնէթ էտէպիլիւր, իմտի՝ էյէր քիլիսալար վէ
Ամերիգատա օլան տօսթլար՝ միւսթաիտ, ֆա-
զաթ աշվալը մատտիյէլէրի նամիւսաիտ օլան
իլմի իլահի թալէպլէրինէ մուալէնէթ էթմէք
իշիւն պու մէքթէպէ ագէճէ հարաւըմ էտէրլէր
իսէ, պու մուհիմմ իշտէ գըյմէթլի պիր խըտ-
մէթ իֆա էթմիշ օլուրլար վէ սալրտա տահա
չօգ միւսթաիտ կէնճէրին էմր ի պէշարէթէ
վազֆը նէֆա էյլէմէլէրինէ վասըթա օլմուշ
օլուրլար: Պու մատտէյի ճիտտէն տիւշիւնէլիւմ:

Կ. Յ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՄՈՒՀԱՐԷՊԵՏԵՆ ԷՎՎԷԼ ՆԵ՞ ԿԵԶԻՊ ՏԵՕՆՏԻԻ

Ղազի Մուխթար փաշա մեծիւսի վիւթէլայը ճէմ էտիպ՝ Պալզան հիւքիւմէթլէրին թալէպլէրինի օրթայա գօյարագ, «Պուշլարը գապուլ էթմէք պիղէ այլպ տրր, մուհարէպէ էտէլիմ» տէմիշ տիր:

Քեամիլ փաշա «Էվվէթ մուհարէպէ էտէլիմ, էլէր ֆիւթիւհաթըմըգտան էմին իսէք, էլէր էմին տէլիլիսէք՝ չալըլպ վազթգ ազանալըմ, զանն էթմէմ քի հազըր օլապիլիլիդ» ճէվապ վէրմիշ տիր:

«Նա՞սըլ հազըր տէլիլ իզ, պիղիմ օրտումուզ տիւշմէպլէրինքինէ ֆաիգ տիր, տուրմայալըմ,» իլավէ էթմիշ մուխթար փաշա:

Օլ զէման Քեամիլ փաշա մեծիւստէ մազլուպ օլտուղունու կէօրիւպ չարպիյէ նազըրընըն ֆիքրինի սիւպ էթմիշ: Նազըմ փաշա իսէ «Չազըր լանմագ իչիւն ագալլի պիր ալ լազըմ, հալը հազըրտա զանն էթմէմ քի տայանապիլէլիմ,» տէմիշ, վէ պուշուն իւզէրինէ ֆէվզ էլատէ պիր ասքէրի մէճիւս թէճէմիւ էլլէմիշ տիր: Պուշլարտան՝ Պուլղարիսթանտա չօգ պուլուն ղը թէհօրիպէքեար պիր ճէնէրալ՝ Քեամիլ փաշա վէ Նազըմ փաշանըն սէօզլէրինի թաստըգ էտիպ, 10 սէնէտէն պէրու միւթթէֆիգլէրին մուհարէպէյէ հազըրլանմըլ խիթլէրինի լէվապիմաթ վէ էսիլհա ճիւհէթինտէն սնլէրին իւհաննիլէթլէրինի վէ թահչիտաթ իչիւն սուհուլէթլէրինի մէյտանա գօյմուշ իսէ տէ Ղազի Մուխթար փաշա օղլունուն էֆքեաթընտան միւթէսիլ օլարագ խտիհասընտա իսարապ էլլէմիշ սիր: Մուհարէպէ պաշար վէ Դըրգ Քիլիսէ պէտպախթըլը վուգու պուլուր: Ղազի Մուխթար փաշա օղլունուն մազլուպլիլէթինի վէ մէսուլիլէթինին տէրէճէսինի կէօրիւպ միւսալահա սէօզլէ էթմէյէ պաշար իսէ տէ, պուտէֆա տա Քեամիլ փաշա անա գարշը կէլիպ, «Մուհարէպէ իսթէտինիլ՝ իլթէ սիղէ մուհարէպէ, չիմտի պիր եօլ վար սօնունա գատար հարպ էտիպ էօլէճէք իսէք շէլէֆ իլէ էօլմէք տիր,» տէմիշ տիր:

Ղազի Մուխթար փաշանըն մէվգիի սարսըլմըլ խտի, Սուլթան անը ինէպտիլ էթմէք իսթէտի, վէ ըիյասէթի Քեամիլ փաշայա թէքլիֆ էթտի միւշարիլէյի գապուլ էլլէտի վէ էվէ ալտէթ էտիպ ֆէրմանը պէքլէմէքտէ օլտու: Մուխթար

փաշանըն իսթիֆա էթմէսի 3 կիւն սիւրտիւ վէ էնճամ Ֆէրիտ փաշանըն իպրամը իւզէրինէ իսթիֆասընը իմզալատը:

Պու էսնատէ վիւթէլատան պիրի Ապտիւլ Համիտի Սէլանիքտէ պրագմազըլըն թէլիլքէսինի խաթըրլարընա տիւշիւրիւպ, անըն տիւշմէն էլլինէ կէչտիլինտէ օլաճագ սիյասի կիւհիւքլէրէ տիգգաթ ճէլպ էլլէտի: Էնճամ Ապտիւլ Համիտի օրատան գալտըրմագ իչիւն եանընա կիտիլտիլինտէ օ ի իթինա էտիպ կէլմէք իսթէմէմիշ տիր: զաթէն հիչպիր շէյաէն խապէրի տէ եօգ իտի: Էնճամ մուհարէպէ օլտուղունը վէ Սէլանիք տիւշմէն էլլինէ կէչմէք իսթիմալի անա անլաթտըլար:

«Մուհարէպէ մի, քիմ իլէ մուհարէպէ օլույօր,» տէյու սօրար խագանը մախլու: «Պալզան հիւքիւմաթը միւթթէֆիգէսի իլէ,» ճէվապ վէրիլլէր:

Ապտիւլ Համիտ՝ «Պալզան հիւքիւմէթլէրի իլէ մի, էօլմէգտէն պուշլարըն իթթիֆագընը կէօրմէք տէ մի վար իմիշ, թագտիրիմտէ» տէյու նիտա էլլէր վէ իթաաթ էլլէր: Լաքին տէնիլիյօր քի օլ կիւնտէն պէրու ալէտտէվամ «Պալզան հիւքիւմէթլէրի իթթիֆագ էթսին հա՛, ինանաճազըմ կէլմէյօր,» տէյու մըրըլտանըր իմիշ: Պու մըրըլթըլար Ապտիւլ Համիտին սիյասի մէպէյինին իզհարը սըրլար: Դուվվէթ վէ իթթիհատը օլմայան պիր միլլէթ եաշամագ իչիւն գօմուլարընըն պէյնինտէ իսթիլաֆ պրագմալը: Ուալֆլէրինտէ պուշուն կէօրէճէք պասիլէթ պուլունմամըլ խտի:

ՊԱԶԸ ԻՍԹԱԹԻՍԹԻԳ ՃԵՏՎԷԼԼԷՐԻ

Ինկիլթէրրատա ախրէն եէնի վէ թասիհ էտիլմիշ պիր թահրիլի նուֆուս ճէտվէլի նէլը օլունմուշ օլուպ անտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ Ինկիլթէրրա վէ Ուէյլսին էհալիսի 36,070,492 տըր: Թագրիպէն 7,970,660 ալլէ վէ հէր ալլէ տէ վասաթ հիսապ իւզրէ 4.4 նուֆուս պուլունույօր: 1901տէն պէտէն միւրուր էտէն 10 սէնէտէ էհալի 3,542,649 նուֆուս եանի եիւզտէ 10.9 արթմըլ տըր: Էհալինին հէր 10 սէնէտէ արթման միգտարը մուգայէսէ էտիլտիքտէ, սօն օն սէնէ գարֆընտա արթման միգտարըն պուշտան էվվէլքիլէրտէն նօգսան օլտուղու անլաշըլմըլ տըր: Պուշուն եէկեանէ սէպէպի հիճրէթ օլտուղու պէյան էտիլիյօր:

— Պէյն էլ միլլէլ թահրիլի նուֆուս ճէտվէլլէ-

րինին մուգայեւէնտէն անլաշրտըղընա նազա-
րէն Իրլանտա էհալիսի (հէր սէնէ էվվէլքինտէն
տահա ազ պիր միգտարտա) էքսիլմէքտէ, Ֆրան-
սա էհալիսի պէր գարար, Նորվէճիա վէ Իսգոչ-
իա էհալիսի էվվէլճէ տէվամի սուրէթտէ արթ
մագտա պուլունմուշ օլտուղու հալտէ պու սօն
10 սէնէտէ թէզայիւտ միգտարը էքսիլմէքտէ
օլմ.ւշ տըր: Ալմանիա 10 սէնէ գարֆընտա էն
զիյատէ (երւզտէ 15.2) արթմըշ վէ Գանատա
իլէ Եէնի Ջէլանտա էհալիսիտէ իսէ խարիգ իւլ
ատէ սուրէթտէ թէզայիւտ վուգու պուլմուշ
տըր:

— Էն սօն սթաթիսգլէրէ նազարէն տիւնեատա
11,483,876 Եէհուտի պուլունուպ, պուլարըն
8,876,299 Էվրօփատա վէ 1,880,579 Ամէրի-
գատա տըր: Էն չօգ Եէհուտի էհալիսի պուլու-
նան մէյէքէթ Բղսիա օլուպ, անլէրին միգ-
տարը 6,215,805 տիր: Անտէն սօնրա Մ. Ամէ-
րիգա կէլիր քի օրատա 1,800,000 Եէհուտի
վար տըր: Սալթ Նիւ Եօրգ չէհրինտէ 905,000
Եէհուտի վար տըր: Պու հագիգի Երուսաղէմ
պիւթիւն Եէհուտի միլլէթինին 1/13 սիւնի ինթի-
վա էտէր վէ չիմտիյէ գատար տիւնեանըն
հիշ պիր չէհրինտէ պու գատար Եէհուտի սա-
քին օլմամըշ տըր:

— Էվրօփանըն մէմալիք ի միւլթէլիֆէսինտէ
նիսա թափէսինին՝ էրքէքլէրէ նիսպէթէն միգ-
տարը պէր վէճհի աթի տիր: Թաիֆէ ի նիսանըն
էրքէյէ նիսպէթի 1000տէ 1,069 տըր: Ինկիլթէր-
ատա 1,068, Իսգոչիատա 1,063, Տանիմարգա-
տա 1,061, Իսվէճտէ 1,046, Ավսթրիատա 1,036,
Իսվէչէրատա 1,031, Ալմանիատա 1,026, Հօլան-
տատա 1,021, Մաճարիսթանտա 1,019, Պէլ-
ճիգատա 1,017, Իթալիատա 1,010, Իրլան-
տատա 1,004, Հինտիսթանտա 953, Մ. Ամէ-
րիգատա 943, Ավրսթրալիատա 926, Եէնի Ջէ-
լանտատա 896, Սէլլանտա 888, Գանատատա 886:

— Միյան քէօքիւ թիւրքիատա խուսուսա Ա-
նատօլու վէ Մապէյն իւլ նէհրէյնտէ քէսրէթ
իւզրէ պուլունուպ, պուլնտան խէլի պիր մըգ-
տար էվրօփայա պախուսուսա Ամէրիգայա կէօն-
տէրիվէքտէ տիր: 1910տա Ամէրիգայա 573,746
տօլարըզ (126,224 յիր. օսմ.) իխրաճ էտիլմիշ
տիր: Պու իխրաճաթ Իզմիր վէ Իսկէնտէրու-
տան վուգու պուլուլօր: Ամէրիգալըար պուլու-
թօզ էտիպ երթի էճզալարըն թատընը վէ ռաի-
հասընը խօշ էթմէք եախօտ աճը հապալարըն իւ-
զէրինի գափլամագ իչիւն, եա տա չիյնէնիլէն

թիւթիւնի անըն իչիւն սարմագ իչիւն գուլանը-
յօրլար: Գօյու ըէնկլի պիրալարա վէ ալքէուլուզ
մէշրուպաթա տա իլավէ էսիյօրլար: Սէնէտէ
պուլնտան 40-50 պին թօնօ (32-40 պին օգգա)
իխրաճաթ վար տըր:

ԵՐՄԵՆԻ ՏԷՅԻԼ ՔԻԻՐՏ

«Ջընսուխագի, ինյի իմիւս, պասեփօ իմանա,
կեկօ ապափօ, քուլու սհնէ քքէ քաիպօ»:

Գօրգմայըն, պուլար Քիւրթէ տիր: Մա-
նսը պաշգա պիր չէյ տէյիլ անճագ, «Պիգ մալիմիգին
ճանըրըզըն ըրգըրըզըն մուհափագաւընը իսքիյօ-
րըզ, պաշգա պիր շէյ իսքիմէյօրըզ» տէմէք տիր:
Պէլքի սուալ էտէճէքսինիզ քի, Նիլին պու հագգ
օլան թալէպի Քիւրդէ եափտըմ, էրմէնիճէ
եափմատըմ: Սէպէպի աչիքիար տըր: Անատօ-
լու իսլանաթը մէսէլէսի օրթայա չըգալըտան պէրու-
պիլիմ թիւրք վաթանտալար իտտաա էտիյօր-
լար քի Հայաստան եօգ Քիւրտիսթան վար: Կէ-
թիւրտիքլէրի իսպաթլար օլ գատար հագգը իտի-
լէր քի Հայաստան տէնիլէն խայալի պիր մահալ
տըր: վէ Խորենացինին, Եղիշէնին, Պարփիսինին
ֆիքրինտէ տօղմուշ պիր չէյ տիր, վէ Արարատ
էթրաֆընտա էրմէնի տէնիլէն պիր գալմ եաչա-
մամըշ օլտուղունա գանաաթ կէթիւրտիմ:

Էրմէնի տէնիլէն պաշգա պիր չէյ տէյիլ, Քիւրտ
տիր: Պէն Երուանդ Օտեան տէյիլ «Երվօ-Օտօ»-
յըմ, իսթէրսէնիզ իսանըմըտա ունուտայըմ, էլ-
պիսէմի տէ տէյիլտիրէյիմ, իմանըմը տա թէրք
էտէյիմ Քիւրտ օղլու Քիւրտ իմ: Շիմտի տէ չու
մէթալիպաթըմա պիր տէյէճէլինիզ եօգ եա...
Մալիմին, ճանըրըն, ըրգըրըն մուհափագաւընը
իսքիյօրըն: Գարըմը թէրգիլ էթմէսինլէր, գըզըմը
գալըրմասընլար, չօճուղումու ճէպրէն թէպտիլ ի
մէգհէպ էթտիրմէսինլէր, ինէքլէրիմի խըրսըզա-
մասընլար: Հէր հանկը պիր ինսան կիպի եաչա-
մագ, էօմրիւ կէօնէնմէք վէ աղատճա Լէդէ, յէդէ
խըրպանօ, թէրէննիւմ էթմէք իսթէրիմ:

Ժամանակ

ԵՐ. ՕՏԵԱՆ

ՊԱԼԳԱՆ ԳՐԱԼԼԱՐԸ

Գարատաղ գրադը Նիգորա. — Քէնտիսի թրնա-
ղընա գատար մուհարիպ տիր. օրտուլու քէնտի-
սի գօմանտա էտէր. 1876տա Նիքիլի մուհասէրէ
էտէն վէ Թիւրք ասաքիւրինի էսիր ալան եինէ
քէնտիսի տիր. Ղայէթ իրի վիւհիւտիւ օլուպ 70
եաշընտա օլմասընա րաղմէն էն կէնճ ասքէրի
գատար չէվիք տիր. 19 եաշընտան պէրու Գա-
րատաղա հիւքմ էտէր. էհալիսի թարաֆընտան
պու գատար սէվիլմիշ հիւ պիր գրալ հօգ տըր.
Արալարընտա ատէթա պիր պապա կիպի տօլա-
շըր. չօղունուն իսմէրինի պիլիր. Ատէթա պիր
զէնկին էվի գատար պիր սէրալը վէ մէֆրուշա
թը վար. Կիւզէլ ասքէր, վէ ալճը տըր. այնի
զէմանտա չաիր վէ տաւա եազան տըր. «Փրեկն
Ալպանիթ» վէ «Պալգանլար իսկիեքսթրիչալը»
նամ էսրէրի մէշուր տըր. — Մէմէքէթինին քիւ-
չիւք օլմասընտան տօլալը տաիմա չէքվա էտէր
իմիշ. Պիր տէֆա Ավսթրիա իմիէրաթօրընա,
«Թիւրքիէր արաղիմի ալմըշար. սիզտէ տէնիղիմի
ալտընը», տէմիշ տիր. — Գրալըն գըղլարը կիւ-
զէլիքմէ մէշուր տըր. Գըղլարընտան իքիսի
Րուս Կրան Տիւքէրի իլէ թէշհիւլ էթմիշ տիր-
լէր. պիրիսի տէ իթալիա գրալիչասը տըր. Պիր
տէֆա պիր էճնէպի՝ Գրալ իլէ գօնուշուր իքէն
Գարատաղ մէմէքէթինին հիւ ինրաճաթը օլմա
տըղընը զիքր էթմիշ. Գրալ, ֆագաթ էֆէնտի
«Գըղլարընը ունուտուլօրսընը» տէյու ճէվապ
վէրմիշ տիր. — Րուսիա օրտու ճէնէրալըղը
րիւթպէսի չիմտիյէ գատար էճնէպիլէրտէն պիր
Ուէլլինկթօնա պիր տէ Գարատաղ Գրալընա վէ-
րիլմիշ տիր.

Պուլյարիսքան գրադը Ֆիւրսիւնան. — Ղայէթ
գուվվէթի ֆիւրէ մալիք. հարիս վէ ազ չօգ
տէսփօթ իսէ տէ. արատա պիր Վարնասաթի
սէրալընա չէքիլպ իլմի նէպաթաթ վէ հալվանաթ
իլէ օլրաշմագտան չօգ քէյֆ հիսս էլլէր. Պու
իլմէրտէ միւթէխասսիս տիր վէ Պուլյարիսթանըն
հալվանաթ վէ նէպաթաթընը թանսիֆ էթմիշ
տիր. 1888տէ Ավսթրիա օրտուսընտա միւլազիմ
իքէն Պուլյար փրէնսիլինէ ինթիխապ օլունմուշ
տըր. իլք վագթլարտա քէնտինի էօլտիւրմէյէ
չօգ գատալար օլմուշ վէ հաթթա Սթանպուլօֆ
(Պուլյարիսթանըն Պիզմարզը) էօլտիւրիւմիւշ տիր.
մուսիլիէրէն Ֆէրտինանտըն իճրաաթլարը թէք-
միլ էհալլինին մուհապպէթ վէ էմիլիէթլի քէն-
տինէ ճէլպ էթմիշ տիր. Շէօլլէքի մէմէքէթի
մէքթէպլէր, եօլար, գանալար, չմէնտիֆէրլէր-

իլէ տօլտուրուպ, զըրաաթը թէշվիք, չէրլէրի ի-
մար վէ օրտուլու էն եիւքսէք մէրթէպէյէ իսալ
էթմիշ տիր. — Ֆէրտինանտ կէնճլլինտէ փրէնսէս
էլիօնտա իլէ էվլէնէճէք տէյու սէօզ օլմուշ իսէ
տէ, Մարի Լուիզա իլէ թէշհիւլ էթմիշ. 1890տա
մէրգումէ վէֆաթ էթմիշ վէ 1808տէ 50 եա-
շընտա եինէ փրէնսէս էլիօնտա իլէ էվլէնմիշ տիր.

Սըրպ Դրալը ֆէքէր. — Ֆրանսըզ Ալաման
մուհարէպէսինտէ ասքէրլիք էթմիշ, սօն վա-
գըթլարտա Փարիզտէ սիւրկիւն հալլինտէ սէնէտէ
30 լիւրա քիւրա վէրիպ պիր հօթէլտէ սաքին օ-
լուր իմիշ. 1903տէ ասքէրի պիր փարթի Գրալ
Ալէքզանտըրը վէ Տուրակալը էօլտիւրաթիւքէրին-
տէ պուշը թախթա օթուրթաուլար, վէ օ զէ-
մանտան պէրու տաիմա գաթլ օլունմագ գօր-
գուսը ալթընտա գրալըզ էթմիշ տիր. Գրալըն
3 էվլատը վար, պէօլիւք օղլու փրէնս ճօրճ,
«Տէլի փրէնս» տէյու մարուֆ իմիշ. խօվարտա-
լըզլարը ումում էվրօփանըն տիլինէ տիւշմիւշ,
1909տա վէլի ի աշտըզտան իսթիֆա էթտիլի-
միշ տիր. Օլ պիր օղլու Ալէքսանտր վէլի ի ահտ
տըր քի 24 եաշընտա, օրտուտա գօմանտան տըր.
Յիւնճիւ էվլատը փրէնսէս Հէլէնա պիր Րուս
փրէնսի իլէ էվլէնմիշ տիր.

Յունան գրադը Եօրկիոս. Շիմտիքի Իսկիլ-
թէրրա գրալընըն տալըսը տըր. վէ էվրօփա
տէվլէթլէրինին իպրամը իլէ թախթա տուրու-
յօր, զիւրա գօրգուլօլլար քի Եօրկիոս չէքիւսէ
Եունանիսթան պիր գաօս վէ Անարչի հալլինէ
կէլէճէք. 19 եաշընտա իքէն Եունան թախթընա
տալէթ օլունտուղունտա, «Պէնիմ գուվվէթիմ
պէնիմ էհալլիյէ օլան մուհապպէթիմտէ տիր.
Եունանիսթանը Շարգի էվրօփատա մօտէլ պիր
հիւքիւմէթ եափանաղըմ» տէմիշ իտի. Օլ վագթ
հէր քէս իսթիւզա էլլէմիլլէր, լաքին պու գա-
տար սու ի իտարէյէ, մալիյէնին պօզուգլուղու-
նա վէ վիւքէլա պիւհրանլարընա րաղմէն էյի
իտարէ էլլէմիշ տիր.

Չինկ ֆաօ զաղէթասը տիւնեատա էն էսքի
զաղէթա օլուպ, չիմտիյէտէք նէշը օլունմուշ օ-
լան հէր պիր նօմէրօսընտան պիրէր նուսիէ ֆէ
քիւտէ Գրալըն սարալընտա հրֆօ օլունմուշ տըր.
Պու զաղէթանըն պիլինճի սէնէ ի տէվրիյէսի
եագլւնտա Չինտէ իճրա էտիլմիշ տիր.

ՍՕՆ ԽԱՊԷՐԼԷՐ

ԽԱՐԻՃԻ

Աստուան պենսի. — Դեկ. 23-տէ Աստուանտա Նիլին պէոյիւք սու պէնտինին քիւշատը մէրապիմի մուծանթան պիր սուրէթտէ իճրա օլունմըտըր: Պու պէնս Նիլ Նէհրինին սուլարընը հըֆզ էտիպ վազթը կէտիքտէ մէմէքէթին հէր թարաֆընը իսգա իչիւն գուլանըմագ իւզրէ ինչա էտիմիշ տիր: Պունըն փրօղրամընը Սըր Ուիլեմ Ու. իլքա՛քս թէրթիպ էթմիշ վէ փարասընը Մ. էր Նէսթ Գասէլ թէտարիք էթմիշ օլարագ Ինկիլիզ միւհէնտիպէր վասըթասըլյա ինչա էտիմիշտիր: 1899տա պու պէնտին թէմէլի գօնուլմը վէ 1902տէ պիթմիշ տիր: Պու պէնտ եափրլորգտու Գատիմ Ֆիլա փուլթխանէսինին մէշհուր խարապալարընը սու ալթընտա գալաճաղը կէօրիւլէրէք, հիւքիւմէթ տնյէրտէն նագլ էտէպիլէճէլի էսքի էսէրլէրի նագլ էթմիշ վէ նագլ էտիլէմէշկէրին ֆօթօղրաֆլարընը ալտրիմը տըր: 1908տէ պու պէնտի տահա զիյատէ եիւքսէլթմէք թասմիմ էտիլէրէք թէքրար իշէ պաշլանըլմը վէ ի.թէ պու եագընտա իքմիւլ էտիլմիշ տիր: Պու թէճտիտ իշինէ 1½ միլիօն ինկ. լիրա սարֆ օլունմուշ իսէ տէ պու թէտպիր Նէթիճէսինտէ հէճան կէշէն 10 սէնէ զարֆրնտա հիւքիւմէթին իրատը 5 միլիօն ինկ. լիրասը վէ փամուգ հասըլաթը 1½ միլիօն գանթար արթմը տըր: Պու Աստուան պէնտի եիւզիւնտէն վասաթ Մըսըրտա 400,000 տէօ նիւմ արագի զըրաթա միւսաիս հալա կէթիլիւմիշ վէ պու արագիընը գըլմէթի իւզէրինտէ 2 միլիօն վէ իճարը իւզէրինտէ 2 միլիօն լիրա ֆազլա կէլմիշ տիր: Մէզքիւր պէնտին հալուգունտա 2,300 միլիօն միւքեաապ մէթրօ սու հըֆզ էտիլէ պիլիօր: Պունտան եալընը հիւքիւմէթին 9 միլիօն լիրա արագիտէն վէ 1 միլիօն լիրա վէրկիտէն իսթիֆատէսի օլաճագ տըր էհալինին իսթիֆատէսի պու հիսապտա տախիլ տէլի տիր: Մըսը պիւթիւն միւտտէթ ի թարիխինտէ պէօլէ պիր պէօյիւք թէշէպպիւս կէօրմէմիշ տիր: — Մըսըտա 37,000 նուֆուս չատըրնիին պէսէվիլէր պուլունուօր: Պունլար Նէ ասքէր, Նէ վէրկի վէրիւր, տիկէր թարաֆտան տա պաշգա էհալիյէ արա սըրա թէարրուգաթտա պուլունուօր: Պու քէրիւ Մըսը հիւքիւմէթի պու պէտէվիլէրին արթըգ քէօլէրտէ եա գասապալարտա եէրլէշէրէք ասքէր եազըմալարընը թաւէպ էթմիշ վէ հիւսնի ըրգալէրիլէ պէօլէ հալի-

ժատըգլարը թագաթրտէ ճէպրէն իսքեան էտիլէճէքլէրինի խապէր վէրմիշ տիր:

Ինկիլթհուրա. — Հինտիսթան վալիսի Լօրտ Հարաինճ զէվճէսի Լէյտի Հարաինճ իլէ պէրապէր Տէլհիլի, Հինտիսթանըն եէնի փաթիսթը տէյու իլան էթմէք իչիւն րէսմի վէզաթի իֆա էթմէք իւզրէ շէհրի մէզքիւրէ կիրէր իքէն պիր էվին փէնճէրէսինտէն պիր պօմպա աթըլմը տըր: Մագսէտ՝ Վալիլի թէլիֆ էթմէք իմիշ իսէ տէ, վալի վէ էթրաֆտա պուլունանլարտան 1 քիչի եարալանմը վէ անճագ պիր քիչի էօմիւշտիր: Լօրտ Հարաինճ վուրուլտուգտան սօնրա մէրասիմին ալ փրօղրամ իւզրէ տէվամ էթմէսինի էմր էթմիշ քէնտիսի իսէ ազ սօնրա հիսսիզ պիր հալտէ տիւշիւշ վէ խասթախանէյէ նագլ օլունմուշ տըր: Պու ճինայէթին պիր անաշիսք Նէլէթիթարաֆընտան իրթիքեապ էտիլտիլի զան օլունուօր իսէ տէ, ճանիլէր հալա պուլունմամը տըր վէ Հինտիսթան իպտմարը պու ֆիլիտէ քէնտիլէրին հիսսէ եա իլթիրաքը պուլունմատըղընը շէտիտ լիսան իլէ վէ միւթէնէվլի թարիգլէրլէ պէյան էտիյօրլար: Հաթթա միւսլիւմանլար պիր միքիլիլէրինտէ ճանիլի պուլմագ եօլունտա սարֆ էտիլմէք իւզրէ 1000 լիրա ճէմ էլլէմիշլէր տիր: Ճանիլէրի պուլմագ իչիւն գանաաթպալիւ մալիւմաթ վէրէշէրէ հիւքիւմէթ 5000 լիրա միւքեաֆաթ վատ էլլէմիշ տիր:

Բուս-Մօնկօլիան փրօքօզ. — Բուսիա իլէ Մօնկօլիա արասընտա պիր մուահէտէ իմզա էտիլմիշ օլուպ Նոյ. 4տէ իմզալանմը տըր: Պու անանամէտէ 17 մատտէ պուլունուպ, Բուսիալըլարըն Մօնկօլիատա քէմալը սէրպէսթի իլէ թէմէքքիւն էտիպ թիճարէթլէ մէշղուլ օլմալարընը թէէմին էտէր: Անտէ Չին տախի էճնէպի պիր տիլար կիպի թարիֆ էտիլմիշ տիր: Բուսիալըլար մատէն իլլէտէպիլիլլէր, միւլք սաթըն ալլապ սաթա պիլիլլէր, Բուսիա կէմիլլէրի Մօնկօլիա Նէհրլէրինտէ սէրպէսթ սէյր ու սէֆէր էտէպիլիլլէր, Բուսիալըլար եէնի եօլար եափապիլիլլէր, եօլար իչիւն իւճրէթ ալապիլիլլէր, վէ տալալարը Բուս վէ Մօնկօլլարտան միւրէքքէպ մէշքէմէլէրտէ թէսվիլէ էտիլէճէք տիր:

Իրան.— Իրան մալիյէ մէմուրլարընտան Պէլճիգալը Մ. Մօրնարտ պիր մէսէլէ իչիւն պաշ վէքիլին խանէսինէ տալէթ էտիլմիշ իտի: Պիր միգտար ազչէ ոլմագ մէսէլէսի մէյտանա կէլինճէ, Մ. Մօրնարտ պունըն իմքեանսըգ օլտուղուսու պէյան էլլէտի: Պունուն իւզէրինէ Պախթի-

յարիւրէր միւշարիւնէյ հիւճում էտիպ անըն արապաճըսընա վէ մաիյէթինտէ պուլունան ժանտարմալարա թէարրուզ էյլէտիւր: Պէլճիգա սէֆիրի պու մուամէլէ ալէյհինտէ շէտիտ լիսան լէ փրօթէսթօ էյլէմիշ, քէզալիք ինկիլիզ վէ Րուսիա սէֆիրլէրի տախի շէտիտ պէյանաթտա պուլունմուշար տըր: — Վիէննատան իսպէր վէրիտիյինէ կէօրէ մուհարէպէ թէհլիքէսի վէ սէֆէրպէրլիք նէթիճէսինտէ Վիէննա պանգալարընտան 13 միլիօն լիրա պիր մէպաղ չէթիմէյլէ թիճարէթ վէ սանաաթ հէման հէման պիր մուհարէպէ վագթընտա օլտուզու տէրէճէտէ միւթէզարըր օլմուշ տըր: Յունւար 17 տէ Յրանսա ճիւմհիւրիյէթինէ եէնի ռէիս ինթիխապ օլունա ճագ տըր: Պունուն իչիւն Մ. Փուանգարէ քէնտի իսմինի նամզէտիյէ գօմաղա բազի օլմուշ տըր: տիկէր նամզէտիւրտէն պիրիսիտէ Մ. Րիտօ տըր: — Րումանիանըն քէնտի ասաքիրինի հալը սէֆէրպէրլիք գօյմագտա տըր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Րուսիանըն Սթանպօլ սէֆիրի Մ. տը կիրա Քիւրտլէրին թէատտիսինտէն ֆիրար էտէն էր մէնիլէր իչիւն Րուս հուտուտընըն աչըզ օլաճա. ղընը Պապը Ալիյէ թէպլիզ էյլէմիշ տիր: — Տիլարպէթիւր ահվալը շայանը էսէֆ պիր վագիյէթտէ տիր: — Փէթէրգպուրկ ղաղէթալարընտան անյաչըրտըղընա կէօրէ էյմիսթին Կաթողիկոսը Րուս հիւքիւմէթինին հիւսնի ըրգասընա մագհէր օլմուշ տըր: Յրանսա վէ ինկիլթէրրա իսէ Րուսիանըն մէսլէյինէ էասաէն միւսաիտ պիր ֆիքրտէ տիրլէր: — Ս. Հայրապետ պիր Կոնդակ հօլլայըպ Մըսըրը Նուպար փաշանըն մախտուճը Պօլոս փաշայա, Լօնտրա սուլհ մէճիսինէ միւրաճաաթ էտիպ Թիւրքիատաքի էրմէնիլէրին հալինի իսլաի իչիւն Պէրլին մուհաէտէսինին 6 ինճի պէնտինի իճրա էթտիրմէյէ սայ էյլէմէսինէ սէլահիյէթ վէրմիշ տիր: — Րուսօյէ Սլօլօ ղաղէթասընըն հազտըղընա կէօրէ ինկիլթէրրա վէ Յրանսա հիւքիւմէթլէրի էրմէնիսթանտա Րուսիանըն հիւմալսի թահթընտա պիր իտարէ թէշթիլի խուսուսընտա իթթիհատ էթմիլչէր տիր: — Տէօզլէթի ալիյէտէն էրմէնիլէրին մուհաֆազասընը թալէպ էյլէմէք իւզըրէ Յրանսատա պիր ճէմիյէթ թէշթիլ օլունմուշ վէ պու վագիֆէյի իֆա էթմէթլիք Տընի Գօշէնէ իսալէ օլունմուշ. պիր չօզ մէշուր քիմաէլէր պու միւրաճաաթնամէյի իմգալայաճագլար իմիշ: — Նայէ Փրայէ Բրէսէ տէյօր քի

«Էյէր Թիւրքիա Ասիատաքի արագիսինի հըֆօզ էթմէք իսթէր իսէ, ճիտտի թէշէպպիւսլէրտէ պուլունմալը տըր: Լիպանան մէսէլէսի ղաթէն մէվճուտ տըր վէ Յրանսա կէրէք Լիպանան կէրէք էրմէնիսթան իչիւն էսասի իսլահաթ թալէպինտէ պուլունույօր: էրմէնիսթան իչիւն Րուսիա նէ տիւչիւնիյօր, պունու գաթի պիր սուրէթտէ սէօյլէլէմէյիզ, վէ էրմէնի փրօփականտաճըլարընա գուվլէթ վէրիյօր տէյլէմէյիզ, լաքին էվլէլէնէ Րուսիայա գարչը օղրաշան էրմ. ինգիլապ ճէմիյէթի, Թիւրքիատա մէշուրիլէթտէն սօնրա եինէ էրմէնիլէր իչիւն պիր իսլահաթ իճրա էտիլմէտիյինի կէօրէրէք մէյուս օլտուլար: Շիմտի իսէ էրմէնիսթանտան նիզամի ասքէր մէյտանը հարպա կէօթիւրիւմիւշ օլտուլունտան օրատա եալընըզ Ապալիւ Համիտին իհտաս էթտիլիֆիւրտՀամիտիյէ ալալարը գալմըշ տըր: — Հէր հալտէ Օսմանը հիւքիւմէթի պիր սաաթ էվլէլ օրատա իսլահաթ իճրա էյլէմէզ իսէ Րուսիանըն էրզըում վէ էրգինկեանա տօղրու իլէրիլէմէսինտէն գօրգուլուր: — Մաքհն հազըյօր քի, «Րուսիա Կովկասիա թաւարֆընտա ասքէր ճէմ էտիյօր: Չիւնքի Պալգան մուհարէպէսի Անատօլույա տախի աքս էտիպ Րուս միւնաֆիի իսպէլտար օլապիլի, հազիգաթէն Անատօլունուն շարգ վիլայէթլէրինտէքի էրմէնիլէրին հալի չօզ թէհլիքէլի վէ շայանըն էսէֆ տիր»: — Պու կիւնլէրտէ ումում էվրօփա Պուլգարիա, Րումանիա վէ Նունան ղաղէթալարը տախի պէրապէր օլարազ Անատօլու վէ էրմէնի մէսէլէսի հազգընտա հազըյօրլար: — Օրմանեան մէսէլէսի կէշէն Ճիւմա կիւնիւ Ագգ. Ժողովտա եինէ միւզաքէրէ օլունտու: Շահրիկեան վէ Սալէպպեան էֆէնտիլէր մուխալիֆ սէօյլէտիլէր, իլքինտէն պէրու մուխալի ֆլէրին քեհաֆֆէսի տախի դաշնակցակալար իտիլէր: Անճագ Չօհրապ էֆէնտի ուզուն պիր գարար նամէ օգուլուպ Օրմանեան սրբազանըն ազատ պրագըլմասընը թալէպ էյլէտի, վէ ռէյէ գօնուլաճագ ղէման սէյրճիլէր արասընտտ պիրինին պաղըրուպ չաղըրմասը իլէրէյ ալընամատը: Պէօյլէ միլլէթին գօճա պիր հէյէթինին իճրա'աթը պիր թագըմ սէյրճիլէր իլէ իտարէ օլունուր իսէ վաճ հալմիլէ: — Ատափազարտան դաշնակցակալար Սատրազէմէ պիր թէլէկրաֆ չէթիպ էրմէնիսթան իսլահաթ մէսէլէսինտէ իսթիշարէ իչիւն օլ ղէվաթը չաղըրտըղլարընա գարչը փրօքսըօ էյլէմիլչէր տիր: Շէօյլէ պիր թէլկրաֆին պիր թագըմ էրմէնիլէր թարաֆընտան չէթիլմէսի հիւքիւմէթ ինտինտէ էրմէ-

նիւթերի ներկերէ տիւշիւրէճէյնի խայալ էթմէք գօլայ տըր: Էյէր միլլէթէ ախտ մէսէյէլէրէ եալլընդ ըէսմի հէյէթլէր միւտախէլէ էթմէլի տէյու տիւշիւնտիլէր իսէ քէնտիլէրին միւտախէլէսինէնէ իսմ վէրիմէլի: — Խասթախանէ խանը տէնիլէն 40 պին լիրալըգ միլլէթին պիր միւլթիւ հիւքիւմէթ թարաֆընտան վագըրֆ տէյու զապթ օլունմագտա տըր: պունա գարչը չիմտիյէ գատար օլան ճէհտէր հէփ պօշա կիթմիշ տիր: պու տէֆա Գեամիլ փաշայա միւրաճաաթ էթմէք իւզըրէ րուհանի վէ ճիսմանի 20 աղատան իպարէթ պիր հէյէթ թէշթիլ օլունմագ տըր: — Զէյթուն վէ Հալն թարաֆընտաքի ֆիրարի էրմէնի ասքէրլէրինէ աֆվ ը շահանէ օլմուշ տըր: Տիկէր թարաֆտան խապէր վէրիլիյօր քի Ատանատան Զէյթունա վէ Մարաշա պիր չօգ ասքէր վէ թօփ իրսալ օլունույօր իմիշ: — Սապըգ Շուէտ սէֆիրի Շէրիֆ փաշանըն ֆարիղէ իրսալ օլունմասընտան մագսէտ էվրօփա մէնաֆիլի սէյասիլէսինտէ էրմէնիլէր իչիւն նէլէր օլունույօր: նէլէր սէյլէնիյօր անլամագ իչիւն իմիշ: — Պազը տօսթլար պու մուհարէպէտէ մագթուլ եա մէճրուհ տիւշէն էրմէնիլէրին իսմիլէրի ֆիրիսթինի կէօրմէք իսթէյօրլար վէ պիզ պու արզույա իճապէթ էթմէք իսթէր իսէք տէ մա էթթէէսսիւֆ էօյլէսի պիր ֆիրիսթ էլէ կէչիրմէք իմքեանսըգ օլմուշ տըր:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Իսթանպօլտա կէտիք փաշատա վագը Ա մէրիգան մէքթէպին արսասը միւթէվէֆֆա կարկուր էֆէնտինին էվլատլարընտան սաթուն ալըն մըշ օլուպ: մուամէլաթ ը ըէսմիլէսի տախի պիթմիշ տիր: Մէզթիւր խանէնին կէրէք մէվգիլի վէ կէրէք վիւսաթը կիւզէլ պիր մէքթէպ ինչասընա փէք միւսախտ օլտուղունտան, միսիօնէր խաթունլար պու վագըրտան տօլայը թէպրիքէ շաշան տըրլար: — Ամէրիգանըն Թրօշ շէրինտէքի Ինճիլի էրմէնիլէր պիր քիլիսէ ինչասընա ինթիյաճ հիսս էտէրէք, պու եագընլարտա պէօյլէ պիր թէշէպիլիս իչիւն լազըմ կէլէն մէպլազը թէտարիք էթմէյէ միւկաչէրէթ էյլէմիլէր տիր: Վէ պիր Կիրակի կիւնիւ Նիւ Եօրքտան Վեր: Պէննէեան տախի հազըր պուլունտուլը հալտա կէրէք միւմալիլէյ վէ կէրէք քիլիսէնին չօպանը Վեր: Մ. Թ. Գալայճեան միւէսսիր քէլամլար իլէ ճէմաաթը թէշվիգ էթմիլլէր, վէ հէման օ մէճիստէ 2,000 տօլար (440 լիր.) վատ վէ:

Րիլմիշտիր: — Սապըգ Թարսուս գօլէճի մուսիգի մուալլիմի Գրիգոր էֆ. Հաճընլըեան Օպէրին գօլէճի մուսիգի տաիրէտէն իթմամը միւտտէթ էթմիշ օլարագ: չիմտի Թրօշտա մուալլիմիքլէ մէշղուլ պուլունույօր: քէզալիք քիլիսէնին թէրէնիւմ իչիւնտէ մուալլէնէթ էտիյօր: — Զիլէ Ինճիլի էրմէնի քիլիսէ, տախիլէն մուհարէպէտէ եարալանան էրմէնի ասքէրլէր իչիւն իանէ ճէմ էթմիշ օլուպ, հասըլ օլան 1½ Օսմ. լիրայը մագսէտինէ գուլլանլըմագ իւզըրէ իտարէխանէմիզէ իրսալ էյլէմիշ տիր: Քէզալիք էմմանուէլ քիլիսէսի վէ Պալլ-Հաուզ ճէմաաթը պու մագսէտ իչիւն իանէ ճէմ էյլէմիշ օլուպ, անըն պիր գըսմընը տա Աֆ. Գարա Հիսարա իրսալ էյլէմիշ տիր: — Աթիտէքի ֆըզրայը Պանտըրմա Ինճիլի քիլիսէսինտէն պիզէ կէճտէրիլէն մէքթուպտան իգթիպաա էտէրիզ: — «Վազըմըգ Արամ էֆ. Թորոսեան քիլիսէմիգի պրագըպ Մըսրա կիթմիշ օլտուղու միւնասիպէթլէ չիմտէն սօնրա Մեճմաս պէտէլինի եա քիլիսէմիզէ իանէ կէճտէրէն տօսթլար քէնտի փարալարընը վէ իանէլէրինի Բահնիւմա իտարէսինէ կէճտէրմէլէրի ըէճա օլունուր:» — Յարութիւն էֆ. Դաւիթեան միւնթաճ պիր մահալա պիր Բահնիւմա վէրմիշ տիր: Կէչէն սէնէ միւթէտտիտ տօսթլար թարաֆընտան իանէ էտիլէն Բահնիւմալար, միւնթաճ ճէմաաթլարըմըգ, ասքէրլէրէ, մահպուսլարա վէ սաիր միւնթաճ օլան պազը զաթլարա կէճտէրիմիշ օլարագ, անլէրին մէմնուշիյէթ վէ մէսէրրէթինէ պատի օլմուշ տըր, իսմտ էտէրիզ պու սէնէ տախի պու կիլի պիր խրտմէթ իֆասընա մուգթէտիր օլաճաղըգ: — Վեր. Հ. Աչճեան Իսթանպօլտա Տիկին Վիգթօրիա Տիլսիգեան թարաֆընտան Ատանա հատիսէսինտէն միւթէզարըր օլանլարա կէճտէրիլէն 1 լիրա իանէլի մագսէտինէ գուլլանտըղըն խապէր վէրիյօր: Անթաքիա ճիվարընտա Հաճի Հապիպի գարիլէսինտէ Մարտիր աղա Գարաճաեանըն 78 սինինտէ զէվճէսի վէֆաթ էթմիշ տիր: Միւթէվէֆֆաթ քէնտիսի վէ զէվճի Մարտիր աղա պունտան պիր գաշ սէնէ ագտէմ քէնտիլէրին 200 լիրա գըյմէթինտէ օլան միւլթէրինին պիր սիւլսիւնիւ թէպչիրի պէշարէթէ վագթ էյլէմէք իւզըրէ Այնթապ «Իսթասիօն» մէճիսինէ հիպա էյլէմիլլէր իտի: — Տօգ. Պօղոս Թահմիսճիեան իճրա թէպապէթ էթմէք իւզըրէ օրտուտա պուլունույօր իտի: Զաթալճա մուհարէպէսինտ: միւմալիլէյ Տէրգօզտա պուլունմուշ վէ չիմտիլէտէք մահալը մէզթիւրտէ իֆա ի վագիթէ էթմէքտէ տիր: Միւսաատէ իլէ պիր գաշ կիւն իչիւն շէհրէ կէլմիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻ

Իժնաւ: Սիւրիա թարափրնտա պուլունան Արապլար տախի ֆուրսաթտան իսթիֆատէ է-տէրէք ատէմի մէքէզիյէթ թալէպ իսէճէքլէր: Էվրոփալլար Շարգ մէսէլէսի իլէ մէյզուլ ի-քէն, վէ հիւքիւմէթին պաշընտա Գեաւիլ փու-չա կիպի ագիլ վէ թէճրիպէտիտէ վէ Ռէշիտ պէյ կիպի սահիպի իլմ ու զէքեա պիրի օլտուգ-ճա պուլար զանի օլմուչ տըրլար քի տէվլէթին կէմիսինի զարգ օլմագտան ազատէ էթմէք ի-չիւն իսլահաթ վէ ատէմի մէքէզիյէթ լազըմ տըր: վէ պէհէմիհալ էհալինին օրանըն իտարէ-սինտէ հիսսէսի օլմալ տըր: Պու պապտէ Պէյ-րուլթա պաղը միւթէպէրան իլէ իսթիշարէ օ-լունույօր քի Սթանպուլ պիր հէյէթ ի մուրախ-խասա իրսալ օլունուպ աշնի զէմանտա թալէպ-լէրի ումում տիւնեա մաթպուլաթընա իլան էտի լիպ Պէյրուլթա պիր նիւմայիշ թէրթիպ էտիլ սին: Թալէպլէրի Սամանլըլը մուհաֆազա է-տէճէք պիր ատէմի մէքէզիյէթ տիր: Էվրօփա զազէթալարընն խապէր վէրտիյինէ կէօրէ Լի պանանլըլարա Պահր ը Սէֆիտ սահիլինտէ իքի իսքէլէ վէրիւլի տիր: — Ալի Գէմալ իգսաւտա տէյօր քի, պիզ Էվրօփա հիւքիւմէթլէրինի ալէյ-հիմիզէ տէճաւրմէք իչիւն հէր չէյի եափաղը: Ասարագ, քէսէրէք, սօնրատա հիչ պիր շէյ եափմայարագ: Շիմտի Ֆրանսա պաշ վէքիլի պիզէ նասիհաթ վէրիյօր քի Ասիյատա իսլահաթ եափարագ սաստէթ արայալըմ: Էյէր էվլէլէթ մէսլէյի տէվամ էյլէր իսէք, Ռումէլիտէ եափ-տըղըմըզ օրտա տախի իճրա էյլէր իսէք, պու-րալար տա էլիմիպտէն կիտէր: Չաթէն Մ. Փուէն-գարէնին նուլթուլտա Սիւրիա իչիւն պիր թէհ-տիտ մէվճուտ տըր: Ռուսիա տա Շարգի վի լայէթլէր իչիւն աշնի մէվգիտէ պուլունույօր: Գապինէ իսլահաթ իչիւն նէ գատար աճէլէ էյ-լէր իսէ օ գատար էյի էյլէր: Արթըզ տիւնեա-տան խապէրսիզ պիր թազըմ ափառէլիւրիլիմ մեքիլիզիք տէյու պաղըրմալարընա էհէմիյէթ վէրմէյէլիմ: Կիւն էվլէլ պու վիւայէթլէրի մէ-սուտ էտէլիմ: Պիզ եալընըզ պիր չէյիտ իտարէ պիլիյօրըզ «գուվլէթ»: Տէտիլիմիզի գուվլէթ իլէ եիւրիւտիւպ էօթէսինէ գարըչիւմագ: Պու իլլէթ մէյրուլթիյէթտէն սօնրատա պիզի իսթիլա էյլէտի վէ Եէմէնի, Հօրանը, Մակեդոնիայը վուրուպ զըրտըզ: (Ատանա ուֆագ օլտուլուն-տան Ալի Գէմալ անը ունուլթուլտէ տէյու կէօ-րիւնիւյօր): — Միտիլիտէքի Օսմանլը ասքէրլէրի

ատանըն տախիլինէ չէքիլիպ Եունանլարա պիր գաչ հաֆթա չէճիւնէ մուգալէմէթ էյլէտիլէր իսէ տէ, եէնի կէլէն ասքէրլէրին վէ Ռում կէօ-նիւլլիւլէրին հիւճիւլէրինէ տայանմայարագ թէպիմ օլմուչ տըրլար: Իգմիր թիւրք զազէ-թալարընն եազաղընա կէօրէ Եունանլար ա-տատաքի իսլահարա չօգ թէնատի էթմէքտէ իմիլէր: Չօգլարըն տէօլիւպ հապս էթմէք, սա-գալարընը գըրիմագ կիպի հալլէրտէ պուլուն մուլար: Ճամիլէրէ խաչ գօյուպ էվլէրի եաղմա վէ գատընլարա թէարրուզ էյլէմիլլէր: — Չաթ ը Շահանէ Չաթալճայր զիյարէթ պուլունուլը միւրատ իթմիլլէր իսէ տէ, սօնրա պու նիլէթլէրինտէն վազ կէչմիլլէր տիր: — Պիր վագըրթտան պէրու պիւհրանը վիւքէյա հազընտա սէօյլէնիյօր իսէ տէ պու հալա տիլլէր թէքըիպ օլունույօր: — Չաթալճատա Պուլար օլտուլունա լէվաղիմաթ գաչըրմագտա օլան եէրլի Պուլար վէ Ռումիարտան էփէյի քիմէլէր տէրտէսթ օլունմուչ տըր: — Փանտար-մա Նիզամէտտին էֆէնտիլի գաթլ էտէն սապըզ իգմիր իթթիհատ մէպուսը Ճանպուլաթ մահպէս-տէն ֆիրար էյլէմիլ տիր: Մէրգում պիր զէման-տան պէրու հիւմէլ էմվալինի սաթըպ հէլի օլանընը նագտ էյլէմիլ վէ կէչէն կիւն տիլ սանճըսը պէհանէսիլլէ քէնտիլի մուհաֆազայա մէմուր օլան Պէնէտտին նամ պէօլիւք էմինի իլէ չըզըպ նապէտիտ օլմուլար տըր: Պիր գաչ կիւն էվլէլ Ճանպուլաթն հարէմի հապսիւնէյէ կէլիպ 200 ինկ. լիւսը թէսիմ էյլէմիլ: — Հագ-գը փաշա (սապըզ սատրագամ) պիր թագըմ իթթիհատըն տօսթարընա պիր չայ զիլաֆէթի վէրմիլ տիր: — Էճնէպի հարպ սէֆինլէրինտէն վիզթօր Հիւկօ տախի լիմանըմըզտան միւֆա-րագաթ էթմիլ տիր: — Պիր գաչ կիւնտէն պէր-րու Սթանպուլա Պանքէր Գալչէֆ իսմինտէ պիր քիմէսէնի պուլունտուղու սէօյլէնիյօր իտի: Պիր չօգ մէհաֆիլտէ անլալըրընա կէօրէ պու գաթ Ճէնէրալ Սափօթ իմիլ: վէ չէհրտէ պիր իքի կէ-ճէ գալըպ սատրագամ իլէ միւլագաթտա պու-լունմուչ: Ասըլ Պանքէր Գալչէֆ Ճէն. Սափօթն գաթմ փէտէրի իմիլ: — Էտիրնէ վիլայէթինտէ 1,800,000 էհալի պուլունույօր. պունլարըն 650,000ի Իսլամ, 357,000ի Ռում, 125,000ի Պուլար, 27,000ի Էրմէնի, 21,000ի միւլթիլիֆ գալմարտան տըր: Ասըլ Էտիրնէ չէհրտէ 124,000 էհալի վար տըր քի 58,000ի Իսլամ, 36,000ի Ռում, 9,000ի Պուլար, 14,000ի Եէ-հուտի, 4,500ի Էրմէնի իմիլ: — Պապ ը Ալի տիւ-

վելի մուսազգամայա Պալգան հիւքիւմէթլէրինին զապթ էթտիքլէրի մահալլարտա Իսլամլար ալէյ հինէ իզամէ էտիլէն թէատտիլէրէ գարըլ փրօթէսթօ էլլէմիշ տիր: — Վիլայէթլէրտէ փօլիս միւտիլիյէթի վազիֆէսինէ մէրքէզտէն խուսուսի մուգթէտիր քիսէլէր իրսալ օլունաճագ: Վվէլէն իմթիհան վերմէյէրէք մէմուրիլէթէ կէյմիշ օլանլար իմթիհան էտիլիպ լայըգ օլմա յանլարը ազլ էտիլէնէք տիր:

Միւսալահա վէ մուհարեպէ. — Լօնտրատա պազը մէհաֆիլտէ զանն օլունուլօր քի էտիրնէ վէ հէվալիսի Թիւրքիայա թէրք օլունաճագ, իսէ տէ Թիւրքիա թազմինաթ ը հարպիէ վէրէմէյէնէի ճիհէթլէ օրալար մուվազգաթէն Պուլղարլար իտարէսինտէ գալաճագ:

Միր զազէթասը, «Թիւրքլէր էյիճէ անլատըլար քի պիղիմ չարթլարըմըլը գապուլ էտէրէք նէ գատար գազանըլար: Մուհարէպէտէն էվիլէ չարթլարը գապուլ էթմէտիքլէրինէ նասիմ օլունուլար. մէմուլ իտէրիգ չիմտի էօլլէ եափմազլար» տէմիշ տիր: Էվրօփատան կէլէն խապէրլէր մուհարիպլէր պէյնիստէ իթիլաֆ միւմքին օլմատըլընտա, Էվրօփանըն միւտախէլէ իտէճէլինի իմա էտիլօրար: Զաթէն Մ. Փուանքարէ քէնտի նութգունտա պուլնու անլաթըմըլ իտի: «Պուլղարլարըն 150 պին ասքէրի ուզուն վազթ սագ. լայըպ պիր գըլ մուհարէպէսինէ թէչէպպիւս իտէճէլի մուհալ տըր»: տէյօր: Էօթէ թարաֆտան Ավսթրիա մուհարէպէ հազըրլըլընտան վազ կէչմէյօր վէ չիմտիքի սիյասի զալէպէսի քեաֆի տատ օլունմայօր իմիշ: Տէյի թէկէկրաֆըն պիր խապէրինէ կէօրէ Մ. Սափօֆ վէ Քեամիլ փաչա արասընտա տօղրուտան պիր միւսալահա իթիլաֆը հասըլ օլմուշ տըր: Պու խապէրէ Պէլկրատտա էհէմիլէթ վէրմէյօրար: — Բուստիպլօմաթլարը Արնավուտլուգ իւզէրինտէ Օսմանըլ հաքէմիլէթլինի սագլամագ թարաֆտարը տըրլար: Զիւնքի նէ Ավսթրիա նէ իթալիա պու պապտէ իթթիֆագ էտէմէզլէր, անճագ պու հօլ իլէ պիթարաֆ գալմալը տըր»: տէյօրլար: — Տիկէր թարաֆտան պու թէրթիպտէն Արնավուտլար խօշնուտ տէյիլ իմիշլէր: Իսմայիլ Քէմալ պէյ չու եօլտա պիր պէյանաթտա պուլունմուշ տըր: «Էյէր Սուլթանըն հաքէմիլէթի ալթընտա գալըր իսէք, իսմէն պիլէ օլտա, հազիգալթէն թէրազգը էտիպ հիւրը օլմալըլ»: Իսմայիլ Քէմալ պէյ հաթթա պիր իսլամ փրէնս պիլէ թայինինէ մուխալիֆ իմիշ. արզուսը պիր Ալաման փրէնս օլմասը իմիշ: — 100 ատէտ

Արնավուտլարտան իպարէթ պիր հէյէթ Էվրօփայա կիտիպ հէփ փաթիթաթլարը տօլաշաճագլար իմիշ: — Եանեատա Օսմանլըլար էյի մուգալէմէթ էտիլօրար. եաղմուրլար սէպէպինտէն Եունանլար պէօլիւք թօփլար եօլլամայօրլար: Զէնէրալ Սապունճաքիսէ գուվէլի իմտատիլէ իրսալ օլունմուշ տըր: — Գարատաղ գըրալ Շգօսրատաքի Օսմանըլ ասքէրինին հիւճիւմլէրինէ ճէվապ վէրմէյիպ կէրի չէթլիմէյի էմր վէրմիշ տիր: — Աըրպլըլարը Արնավուտլուգ թօփրաղընտան տէֆ էթմէք իչիւն Մալիսօրլար չէթէլէր թէչթիլ էտիլօրար իմիշ: — Բիւթէրին պէյանընա կէօրէ Թիւրքիանըն սուլի չարթլարը չունլար իմիշ: — 1. Էտիրնէ Թիւրքիայա գալաճագ. 2. Մաքէսօնիա պէյլիք օլուպ փաթիթաթլը Սելանիք օլաճագ. Փրէնս փրօթէսթան օլուպ պիթարաֆ պիր մէմէքէթտէն օլաճագ. 3. Փրէնսի միւթթէհիտլէր ինթիխապ էտիպ Սուլթան թաստըգ էտէճէք. 4. Արնավուտլուգ Սուլթանըն հաքէմիլէթի թահթընտա մուխթարիլէթ օլաճագ վէ պէյ սիւլալէ ի ալը Օսմանտան պիրի օլաճագ վէ 5 սէնէ իչիւն թային օլունաճագ. 6. Կիրիտ մէսէլէսի Էվրօփա տէօվլէթլէրի թարաֆընտան հալլ օլունաճագ: — Սէլանիկտէ 5000 պուլղար, 25,000 Բուս, 35,000 Իուլամ. 80,000 Եանուտի վար իմիշ: — Պիր թէլկրաֆա կէօրէ Սէլանիքի ազատ իման էթմէք իւզըր Եունանլար վէ Պուլղարլար արասընտա իթիլաֆ հասըլ օլմուշ տըր: — Բուսիա Ատալարըն իշղալընա ըազի օլմայաճագ իմիշ. Պուլղարլար Մարմարատա պիր իմանա մալիք օլուրար իսէ Պօղազլարըն էհէմիլէթի գալմայօր: Պու իսէ Բուսիանըն վէ հէփ տէօվլէթլէրին մէնաֆիլինէ մուխալիֆ տիր: Եունանլար Պօլաղա եազըն Միտիլիի Քիոս Լէմիոս ատալարընա ինթիհքեամ եափմամաղա վատ էտիլօրար իմիշ: — Պիր խապէրէ կէօրէ Իթալիա տախի ատալարտան պիր իթիլինէ ալըգօլմագ արզունտա իմիշ: — Օսմանըլ մուրախխալարը ատալարտան պազըլարընա Սամօս մէրքէզ օլարագ մուխթարիլէթ վէրմէյէ ըազի իմիշլէր: — Աըրպլըլար իթի ֆըրգա ասքէր տալա սիլան ալթընա տալէթ էտիպ մուհարէպէլէ հազըրլանմագտա տըրլար: — Բուսմանիա տախի իթիլինէ սընըֆ ասքէրլէրի սիլան ալթընա տալէթ էտիլօր: — Թիւրքիա Էտիրնէյի սագլամագ չարթլը իլէ ճիւմլէ մէսէլէյի սիւֆէրա մէճիսինէ թէվտի էթմէք հէյէթլինտէ իմիշ: